

Організаційна структура надання секс-послуг на комерційній основі в м. Черкаси

*Аналітичний звіт
за результатами зондажного дослідження*

Київ 2014

Автор звіту:

О.М. Балакірева, канд. соціол. наук

Літературна редакція:

Микола Ілляш

Організаційна структура надання секс-послуг на комерційній основі в м. Черкаси:
аналіт. звіт за результатами зондажного дослідження 2013 року. / Балакірева О.М. – К.:
МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2014. – 58 с.

Звіт підготовлено за результатами зондажного компоненту дослідження 2013 року «Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ-інфекції серед осіб, які надають сексуальні послуги за винагороду, як компонент епіднагляду за ВІЛ другого покоління», яке проведено ГО «Українським інститутом соціальних досліджень імені Олександра Яременка» на замовлення МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні».

Дослідження здійснено за фінансової підтримки МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні» в рамках реалізації програми «Побудова сталої системи надання комплексних послуг з попередження ВІЛ, лікування, догляду та підтримки груп ризику та ЛЖВ в Україні».

Викладені у даній публікації думки й точки зору є думками і точками зору авторів і не можуть розглядатися як думки або точки зору Глобального фонду для боротьби зі СНІД, туберкульозом та малярією. Глобальний фонд для боротьби зі СНІД, туберкульозом та малярією не брав участі в узгодженні або затвердженні як безпосередньо опублікованого матеріалу, так і можливих висновків, що впливають з нього.

The views described herein are the views of this institution, and do not represent the views or opinions of the Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis & Malaria, nor is there any approval or authorization of this material, express or implied, by the Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis & Malaria.

© МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2014

ЗМІСТ

ГЛОСАРІЙ.....	4
ВСТУП.....	5
ПОДЯКА	8
МЕТОДОЛОГІЯ	9
1. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЖКС	12
2. ПЕРШИЙ СЕКСУАЛЬНИЙ ДОСВІД.....	16
3. ІНІЦІАЦІЯ НАДАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЗА ВІНАГОРОДУ ТА САМООЦІНКА	17
4. СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ СЕКС-БІЗНЕСУ В МІСТІ	22
5. ТИПОЛОГІЯ ТА КІЛЬКІСТЬ КЛІЄНТІВ ЖКС.....	26
6. ВИДИ СЕКСУАЛЬНИХ ПОСЛУГ	37
7. СТОСУНКИ З ІНШИМИ ЖКС	39
8. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ТА ДОСВІД НАСИЛЬСТВА.....	40
9. СЕКС-БІЗНЕС ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ.....	43
10. ДОСТУП ДО МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	45
11. ДОСТУП ДО ВІЛ-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПОСЛУГ	52
12. СТАВЛЕННЯ ЖКС ДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ СЕКС-БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	53
ОСНОВНІ ВИСНОВКИ	55
КЛЮЧОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПРОГРАМ	58

ГЛОСАРІЙ

- **Зондажне дослідження** — полягає в отриманні детальної інформації щодо структури організації секс-бізнесу в місті, рівня знань про громадські організації, які працюють у місті, та рівень довіри до них, а також про основні канали пошуку клієнтів та особливості цього пошуку. Пошук ЖКС здійснюється через Інтернет, телефони тощо. Зв'язок із ЖКС встановлюється інтерв'юерами (рекрутерами) під виглядом клієнтів. Інтерв'ю «купується» при зустрічі за суму, рівноцінну погодинній оплаті ЖКС за секс-послугу.
- **Громадська організація (ГО)** – це об'єднання громадян для задоволення і захисту своїх прав, економічних, соціальних та інших інтересів. Засновниками та членами (учасниками) ГО є фізичні особи.
- **ДКТ** – добровільне консультування (від лат. *consultatio* – звертання за порадою) та тестування (від англ. *test* – випробування) – медично-психологічне консультування певної особи з провладу ВІЛ-інфекції/СНІДу та пов'язане з консультуванням медичне тестування цієї особи на наявність антитіл до ВІЛ, що здійснюються на добровільній основі з боку такої особи.
- **ЖКС** – жінки комерційного сексу.
- **Ключові інформанти (КІ)** – представники громадських організацій чи окремі особи, які володіють достовірною інформацією про цільову групу, яка досліджується, в тому числі і представники цільової групи.
- **ОСБ** – особа, яка надає сексуальні послуги за винагороду, що становить для неї певну матеріальну цінність, незважаючи на місце, тобто на вулиці, в барах, удома, в готелі тощо. У контексті протоколу даного дослідження маються на увазі лише жінки, тому надалі буде використовуватися абревіатура «ЖКС».
- **Провідники** – представники ключових інформантів, які мають вільний та безпечний доступ до місць роботи ЖКС та можуть супроводжувати інтерв'юерів на точки.
- **Рекрутер** – людина, яка запрошує представників цільової групи до участі у дослідженні.
- **СІН** – споживачі ін'єкційних наркотиків.
- **Точка роботи ЖКС («гаряча точка»)** – місця локалізації осіб, що надають сексуальні послуги за винагороду, де здійснюються пошук клієнтів та надання секс-послуг.

ВСТУП

Протягом грудня 2013 р. – січня 2014 р. за фінансової підтримки МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні» громадською організацією «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка» в межах проекту «Моніторинг поведінки та поширеності ВІЛ-інфекції серед осіб, які надають сексуальні послуги за винагороду, як компонент епідагляду за ВІЛ другого покоління» було реалізовано компонент «Зондажне дослідження» у чотирьох містах України: Донецьк, Львів, Полтава та Черкаси.

Мета дослідження– отримати детальну інформацію щодо структури організації секс-бізнесу в містах проведення опитування; про рівень знань про громадські організації, які працюють у містах, та рівень довіри до них; про основні канали пошуку клієнтів та особливості цього пошуку; щодо бар'єрів при зверненні до громадських організацій та соціально-медичних установ.

Метод дослідження– опитування представників цільової групи (ЖКС) з рекрутингом під виглядом клієнта. Методи пошуку та контактів з ЖКС – через Інтернет, телефон, ключових інформантів, друзів тощо. Зв'язок з ЖКС встановлюється інтерв'юерами (рекрутерами) під виглядом клієнтів. Інтерв'ю «купується при зустрічі» за узгоджену суму орієнтовної вартості годинної оплати ЖКС за секс-послугу.

За даними 2011 р., оціночна кількість ЖКС у м. Черкасах становила 1900–2200 осіб. Отже м. Черкаси було попередньо визначене як одне з тих, де мало проводиться моніторингове біоповедінкове опитування ЖКС. Задля його підготовки з 3 червня по 31 липня 2013 р. в Черкасах було проведено формативне дослідження, що реалізувалося за участю благодійного фонду «Від серця до серця». На етапі картування опитано 7 ключових інформантів: 2 представники НУО, які працюють з ЖКС; 3 співробітники центрів СНІДу/кабінетів довіри; 1 водій таксі та 1 ЖКС. На рівні картування було визначено 15 точок, з них 3 провалідизовано та підтверджено. Під час валідизації проведено 5 інтерв'ю з представницями цільової групи. У зв'язку з тим, що громадська організація не має вільного та безпечного доступу до інших точок, провалідизувати їх не вдалося.

У м. Черкасах були виявлені такі типи точок надання секс-послуг: вулиця, розважальні заклади (нічні клуби, казино, дискотеки), оздоровчі комплекси (масажний

салон, лазня, сауна), готелі та квартири, ескорт/дівчата за викликом та віртуальні точки. На етапі картування не були визначені точки: «борделі», траса, кафе, ресторани, бари, арт-клуби, стрип-бари, через посередників – сутенерів, «мамочок», оголошення в газетах, журналах тощо. Під час валідазації було підтверджено 3 точки та опитано 5 представниць цільової групи. Щодо міграційних особливостей: всі опитані працюють на одній точці. Усі ЖКС постійно проживають в місті, але поширеним також надання сексуальних послуг за межами міста (в тому числі – виїзд до Києва). Серед основних методів пошуку клієнтів зазначено такі: за викликом (телефон, Інтернет) – 3 ЖКС; на вулиці, трасі та через посередників – по 2 ЖКС. Під час валідазації на точках спостерігалось 2 ЖКС на 1 точці. Опитані ЖКС мають від 2 до 8 знайомих дівчат. Середній розмір мережі знайомих становить 5 осіб, протягом останніх 7 днів в середньому опитані бачили 3 особи. Усі опитані ЖКС мають картку клієнта профілактичних програм громадських організації та отримували профілактичні послуги безпосередньо на точках менше 1 місяця тому. Серед опитаних 4 з 5 ЖКС вживають ін'єкційні наркотики, 3 з 5 ЖКС зазначили, що працюють на одній точці з ЖКС-СІН. Під час валідазації інформація щодо ЖКС-СІН на точках, про які зазначали ключові інформанти, підтвердилася. Визначена кількість ЖКС-СІН на точках – від 2 до 8: на вулиці – 5–8 осіб, квартирі – 2. За оцінкою нормативного дослідження, максимальна кількість на виявлених точках склала 60 осіб.

У м. Черкасах представником УІСД ім. О. Яременка був здійснений моніторинговий візит, який підтвердив закритість та важку досяжність цільової групи. Це зумовлено, по-перше, невеликою чисельністю ЖКС у місті. Під час виїздів на точки роботи ЖКС вдалося провалідувати лише 3 точки, тобто ті, до яких є доступ у представників НУО. Зі слів останніх, на даний час дійсно реалізацією профілактичних програм охоплено вузьке коло ЖКС саме у зв'язку з їх обмеженою кількістю в місті. Пояснюється це близьким розташуванням міста до столиці, а отже можливістю для ЖКС заробляти в столиці більше грошей без ризику бути впізнаними кимось зі знайомих. По-друге, громадська організація «Від серця до серця» до 2011 р. була зорієнтована на роботу з ЖКС-СІН. тож ті ЖКС, яким надає послуги організація на даний момент, є переважно ЖКС-СІН. Під час валідазації було проведено 5 інтерв'ю з ЖКС, 4 з 5 є споживачами ін'єкційних наркотиків. По-третє, закритість груп ЖКС, які працюють в барах, кафе, розважальних закладах, – вони не йдуть на контакт. Про це

свідчить зокрема те, що представники ГО «Від серця до серця», котрі проводили активну роботу із залучення до профілактичних програм ЖКС, які працюють індивідуально, через Інтернет, в розважальних закладах, не змогли добитися результативного залучення. Дівчата відмовляються спілкуватися, більшість із них заперечує свою приналежність до цільової групи. Зокрема ряд телефонних дзвінків з НУО до дівчат, які здійснюють пошук клієнтів через Інтернет, був нерезультативним, з 10 дівчат лише одна визнала себе як ЖКС і погодилася відвідати НУО (дана точка увійшла до списку точок під час картування). Інші точки роботи ЖКС представники НУО відмовилися відвідувати під час моніторингового візиту, пояснюючи це відсутністю контактів з представницями цільової групи і високим рівнем небезпеки для дослідників на точках.

За підсумками формативного дослідження було зроблено висновок про неможливість проведення біоповедінкового опитування з вибірковою сукупністю хоча б у 100 осіб. Отже, було рекомендовано провести зондажне опитування ЖКС під виглядом клієнтів, пропонуючи винагороду за інтерв'ю, рівноцінну погодинній оплаті за надання секс-послуг. Ключові аргументи до висновку: ЖКС є закритою групою; вмісті відсутні НУО, які мають добре налагоджені контакти з ЖКС; під час формативного дослідження виникали проблеми з досягненням ЖКС не лише для дослідників, а й для представників НУО, які раніше (до 2013 р.) працювали із ЖКС; під час валідизації вдалося досягти лише 3 точки і опитати лише 5 ЖКС.

Підстави для проведення зондажного дослідження. За результатами формативного дослідження, група ЖКС у зазначених містах (Донецьк, Львів, Полтава та Черкаси) є важкодоступною групою, доступ до якої обмежений навіть для представників громадських організацій, які з ними працюють.

Результати формативного дослідження показали, що в Черкасах громадська організація має обмежений доступ до цільової групи, група ЖКС є закритою. Отже доцільним є проведення дослідження «якісного» формату, яке надасть змогу вийти на цільову групу і вивчити організацію секс-роботи в місті.

ПОДЯКА

Дослідницький колектив висловлює щирі подяки Сазоновій Яні (МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні») за активну участь у розробці інструментарію, Пиголенко Любові (УІСД ім. О. Яременка) за участь у розробці інструментарію та організацію збору даних у містах опитування, Бондар Тетяні (УІСД ім. О. Яременка) за організаційну підтримку реалізації дослідження. Надійним партнером дослідження став організатор постійної мережі інтерв'юерів УІСД ім. О. Яременка у м. Черкаси Чикало Руслан.

МЕТОДОЛОГІЯ

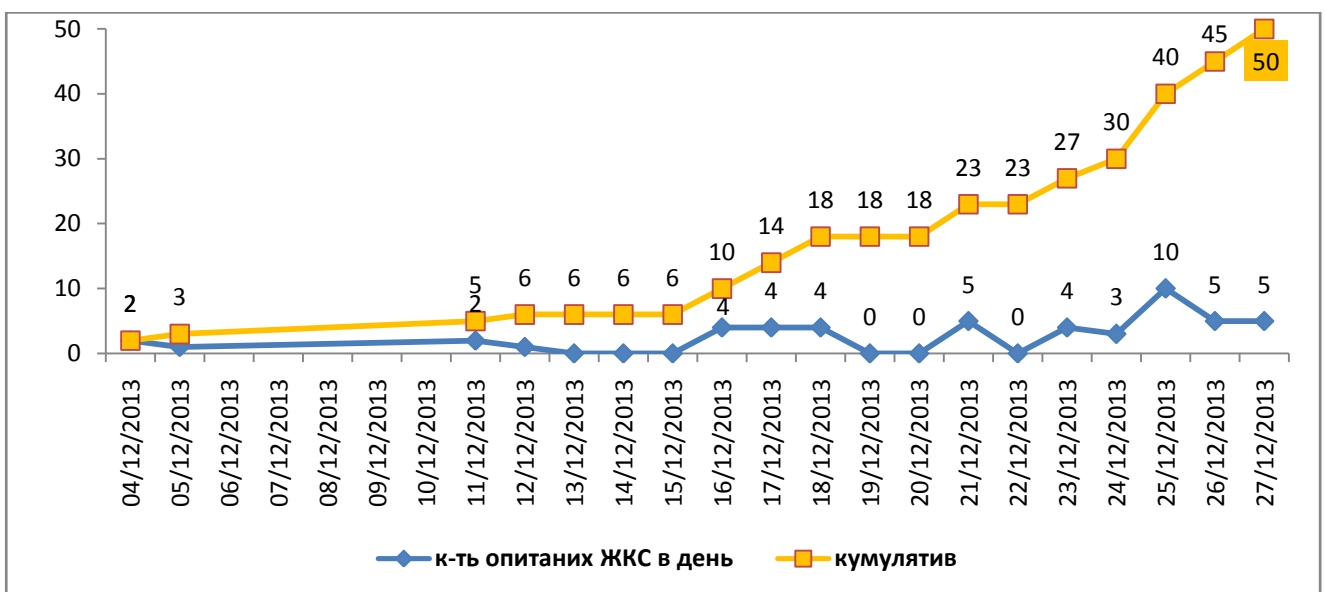
Цільова група дослідження – особи, які протягом 6 місяців, що передують дослідженню, надавали сексуальні послуги за винагороду.

Метод організації опитування. Пошук ЖКС здійснювався через Інтернет, телефони тощо. Зв'язок з ЖКС встановлювався під виглядом клієнтів. Інтерв'ю «купувалося» при зустрічі за суму, рівноцінну погодинній оплаті ЖКС за секс-послугу. (Метод «клієнт–опитування»). Дослідження передбачало лише опитування без тестування на ВІЛ та гепатит С. Якщо ЖКС мали бажання пройти тестування, їм було надано направлення на тестування до регіонального центру СНІДу.

Запланований розмір вибіркової сукупності становив по 50 осіб у кожному місті.

Узагальнений алгоритм зондажного дослідження можна описати таким чином: визначення місць для пошуку ЖКС ->встановлення контакту з ЖКС під виглядом клієнта ->домовленість про інтерв'ю ->опитування респондента ->видача талона-направлення на тестування (в разі необхідності) ->Домовленість із респондентом про рекрутування інших ЖКС (взяття контактних даних, по можливості) ->видача винагороди за участь у дослідженні.

Польовий етап дослідження розпочато 4 грудня та завершено 27 грудня 2013 р. Тривалість польового етапу зондажного дослідження в Черкасах склала 24 дні, що майже удвічі більше, ніж в інших містах дослідження.

Рис. А. Динаміка проведення польового етапу дослідження в м. Черкаси

Тільки 1 ЖКС в Черкасах погодилася на запис інтерв'ю на аудіоносії, решта відмовилися, мотивуючи це тим, що не мають упевненості в тому, що буде збережено конфіденційність і ЖКС (її голос) можуть впізнати родичі/друзі, а також правоохоронці, податківці, які можуть використати надану інформацію проти неї.

Пошук ЖКС здійснювався під виглядом клієнта:

- по телефону (номер телефону був наданий працівником бару/кафе/ресторану/сауни, таксистом, знайомим, працівником правоохоронних органів, іншою ЖКС) – 30 ЖКС;
- через друзів, знайомих (які працюють у ресторанно-розважальних закладах чи користуються послугами ЖКС, надавали контактні дані ЖКС, домовлялися про проведення інтерв'ю) – 8 ЖКС;
- через ключових інформаторів (провідників – працівників кафе/ресторанів/саун, таксистів, працівників ГО, які домовлялися з ЖКС про зустріч, надавали номери телефонів, приводили до офісу/кафе для проведення інтерв'ю) – 9 ЖКС;
- під виглядом клієнта на точці (рекрутер-інтерв'юер обирав час найменшої активності клієнтів на точці і пропонував провести інтерв'ю; за умови відсутності потенційних клієнтів ЖКС погоджувалась) – 3 ЖКС.

Оскільки рекрутинг ЖКС відбувався під виглядом потенційного клієнта, на етапі домовленості про зустріч, під час зустрічі, після первинної комунікації, ЖКС повідомлялося, що їй пропонується взяти участь у дослідженні, пропонувалося погодитися на інтерв'ю. Особливо наголошувалося, що анонімність та конфіденційність опитування гарантуються. Обговорювалася можлива винагорода – рівноцінна оплаті одного з видів секс-послуг за 1 годину. Надавалася інформація щодо мети опитування – отримання інформації про структуру організації секс-бізнесу в місті, поінформованість про громадські організації, які працюють у місті, та рівень довіри до них, а також про основні канали пошуку клієнтів.

За звітами організатора та інтерв'юерів, у м. Черкаси група ЖКС закрита і важкодоступна, а домовленість про зустріч з ЖКС відбувалася завдяки контактній інформації, що була надана команді представником правоохоронних органів. У результаті, жодна ЖКС, з якими відбувався контакт, не відмовилася від участі в дослідженні, хоча стосовно 11 опитаних ЖКС зазначено про складності в досягненні домовленості про зустріч та участь в опитуванні. Зокрема, було важко переконати щодо

конфіденційності інформації, подолати страх та недовіру, домовитися про опитування в межах виділених коштів на оплату часу.

У Черкасах усім рекрутованим жінкам участь у дослідженні було запропоновано вже під час зустрічі. У половині випадків саме ЖКС призначали місце зустрічі. 11 інтерв'ю було проведено під час узгодженої зустрічі на квартирі.

Середня тривалість інтерв'ю в Черкасах становила 59 хвилини. Максимальний час на проведення інтерв'ю – 85 хвилин, мінімальна тривалість – 30 хвилин. Винагорода за участь у дослідженні варіювалася в межах від 50 до 70 гривень (оплата за інтерв'ю безпосередньо ЖКС, яка не включала додаткову «винагороду» сутенеру/«мамочці» у розмірі від 30 до 50% від узгодженої суми для ЖКС). Рекрутер на етапі домовленості про інтерв'ю домовлявся й про розмір винагороди.

Після опитування дівчатам надавалася інформація(у вигляді брошури) про громадські організації, що функціонують у місті, з переліком послуг для ЖКС. При бажанні ЖКС надавалися талони-направлення на тестування до центру СНІД.

Обробка та аналіз результатів інтерв'ю. Відповіді з кожної анкети перенесено в електронний формат Word. Підготовлено масив файлів у форматі Word по кожному місту. Розроблено макет переносу інформації з паспорта інтерв'ю до електронного формату в програмі SPSS.PC. Здійснено кодування та первинну обробку паспортів інтерв'ю, інформація, що міститься в заповнених паспортах перенесена в електронний формат SPSS.PC. Підготовлено масив даних з паспортів інтерв'ю у програмі SPSS.PC. Визначено змінні інтерв'ю, по яких доцільно здійснити кількісний аналіз. Розроблено макет переносу інформації по цих змінних до електронного формату в програмі SPSS.PC. Запитання, визначені для кількісного аналізу, були закодовані та перенесені в електронний формат. Підготовлено масив даних обраних змінних інтерв'ю в програмі SPSS.PC.

1. АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ЖКС

Вікові характеристики ЖКС, які взяли участь в опитуванні, коливаються від 17 до 43 років. Найбільша кількість опитаних – віком 20–24 роки (19 осіб) та 25–29 років (11 осіб; див. рис. 1.1). Значно менше опитаних наймолодшого та найстаршого віку – відповідно 6 осіб у категорії «17–19 років» та 4 особи у категорії «40–43 роки». Середній розрахунковий вік респонденток становить 26 років.

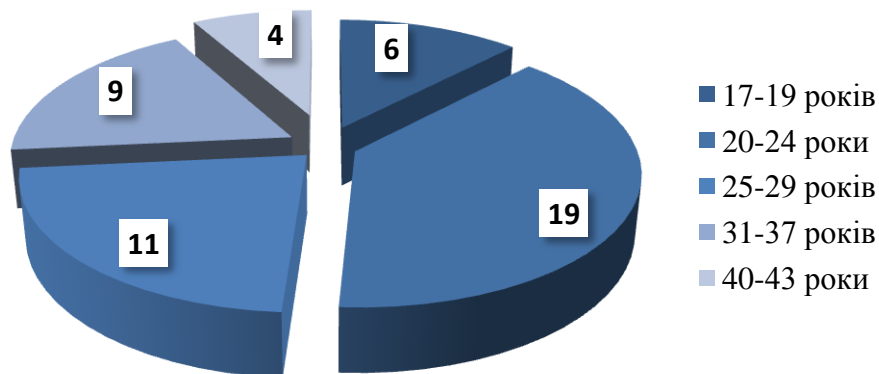

Рис. 1.1. Розподіл ЖКС за віковими групами (осіб)

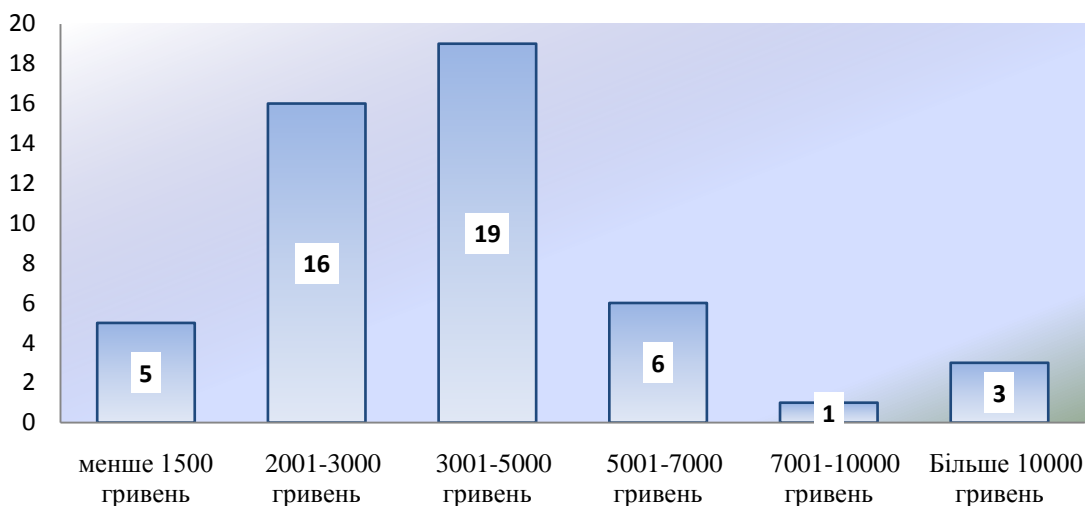
Освітній рівень опитаних ЖКС є не порівняно невисоким, за винятком трьох, які мають диплом про повну вищу освіту (див. рис. 1.2). Переважна ж більшість респонденток відповіли, що мають загальну середню (10) або професійно-технічну (17) освіту. 1 ЖКС не закінчила навіть 9 класів.

Рис. 1.2. Розподіл ЖКС за рівнем освіти (кількість осіб)

Середній щомісячний дохід ЖКС становить 2,7 тис. грн. (Середній рівень заробітної плати в Черкаській області за 2013 р. склав 2682 грн). Найвищий серед зафіксованих

рівень доходу становить 12000 грн, найнижчий – 850. Угрупований розподіл ЖКС за рівнем доходів подано на рис. 1.3: дохід понад 10 тис. грнотримують 3 ЖКС;одна маєдохід від 7 до 10 тис. грн; 5–7 тис. грн. на місяць отримують 6 залучених до опитування ЖКС; від 3 до 5 тисяч – 19ЖКС, 2000–3000 грн – 16 ЖКС, ще 5 – менше 1,5 тис. грн.

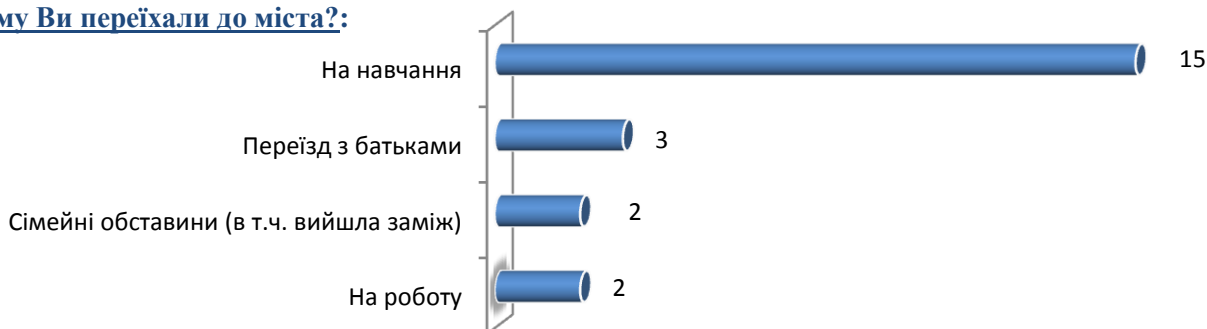

Рис. 1.3. Розподіл ЖКС за рівнем щомісячного доходу (осіб)

У структурі доходів ЖКС частка коштів, отриманих саме за надання сексуальних послуг, становить 80–100%– про це зазначили 43 із 50 опитаних (25 із них отримують 100% доходу виключно за роботу в секс-бізнесі). Таким чином, для більшості ЖКС це основний та єдиний спосіб заробітку.

Більше половини учасниць опитування народилися в цьому місті, тобто є «корінними» мешканками Черкас. 21респондентка із 50вказала, що народилася в іншіймісцевості. Основною причиною міграції є переїзд на навчання (див. рис. 1.4).

Чому Ви переїхали до міста?:

Рис. 1.4. Розподіл ЖКС, які мігрували до міста (за причиною переїзду, осіб, N=21*)

*Тут і надалі вказується кількість респонденток (N), які відповіли на запитання, тобто за виключенням пропущених відповідей та/або тих респондентів, яким питання не ставилося.

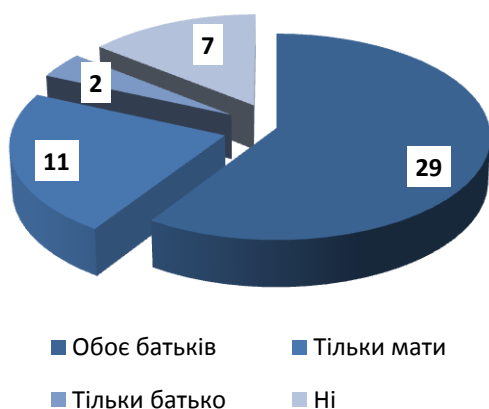
У відповіді на запитання «Кого Ви вважаєте своєю сім'єю?» найбільше опитаних вказали одного з батьків (22), 14 із 50 респонденток зазначили обох батьків, 18 – братів/сестер, 18 – своїх дітей (див. рис. 1.5).

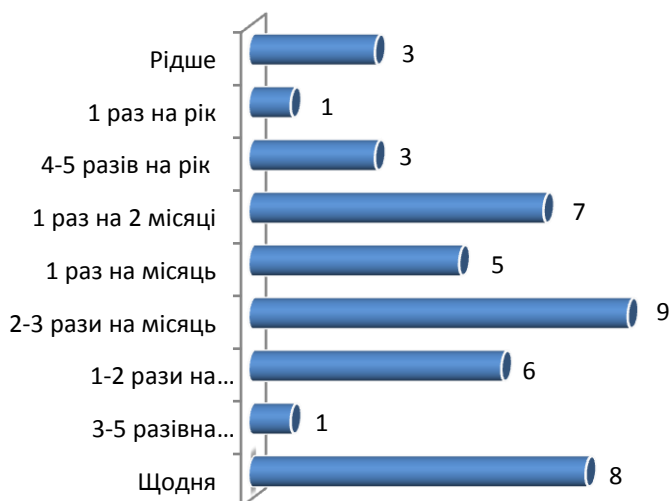
Рис. 1.5. Сімейне коло ЖКС (розподіл відповідей респонденток на запитання «Кого Ви вважаєте своєю сім'єю?» (кількість згадувань, сума перевищує N*))

*Тут і надалі розподіл відповідей респонденток подається за кількістю згадувань, що у сумі може перевищувати фактичну кількість опитаних у випадку, якщо респондентам дозволялося вказати одночасно декілька варіантів відповіді.

Чи живі Ваші батьки?:

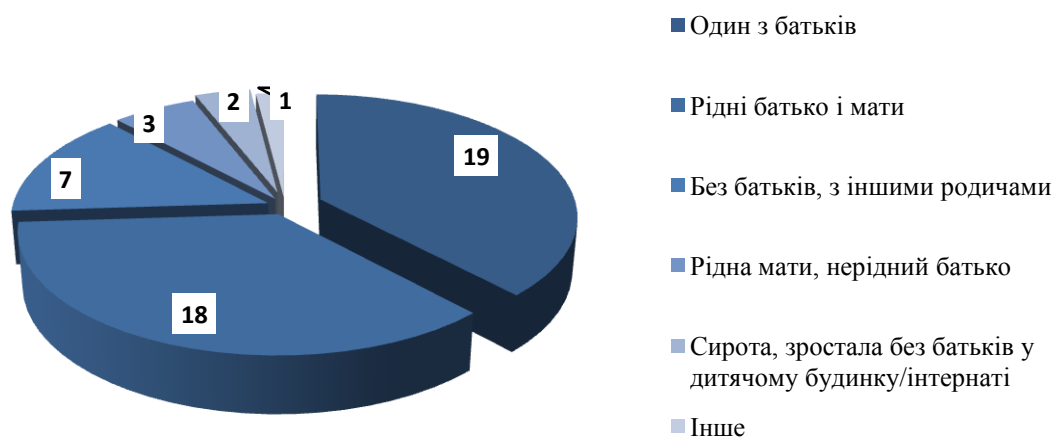
Як часто Ви з ними бачитесь?:

Рис. 1.6. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Чи живі Ваші батьки?» (осіб) та «Як часто Ви з ними бачитесь?» (осіб, N=43)

При цьому, у більш ніж половини опитаних (29) жінок живі обоє батьків (див. рис. 1.6). Семеро респонденток уже втратили своїх батьків, а в 11 випадках жива лише мати. Ще 2 респондентки відповіли, що живий батько. Як видно з рисунку, серед тих, у кого живі обоє або один з батьків, досить близькі стосунки із ними підтримують 24 ЖКС, які бачаться із батьками принаймні декілька разів на місяць або частіше (із них 8 опитаних спілкуються з батьками щодня). Один раз на місяць або рідше відвідують батьків загалом 16 опитаних.

Лише третина опитаних (18) у дитинстві та підлітковому віці виховувались обома батьками (див. рис. 1.7). 19 респонденток до 15 років перебували під опікою одного з батьків. 10 ЖКС виховувалися не в родинному колі.

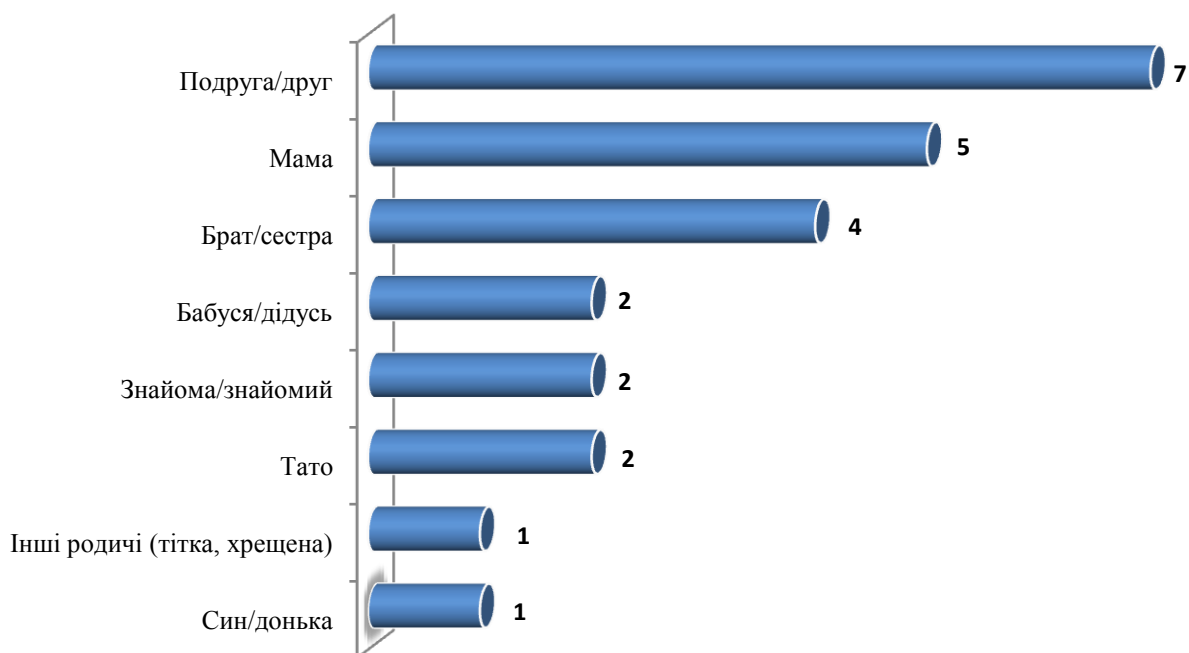

Рис. 1.7. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Хто Вас виховував до 15 років?»(осіб)

Значна частка респонденток не приховують свою приналежність до ЖКС. 20 із 50 опитаних повідомили, що їхні близькі знають про те, що вони надають сексуальні послуги за винагороду. Знають, перш за все, подруги респонденток (7), їх матері (5), брати та сестри (4). Близькі опитаних висловлюють їм помірне засудження або ж нейтрально ставляться до такого роду зайнятості, часто приймаючи від ЖКС гроші:

- «Негативно, але гроші бере (мама)» (40 років);

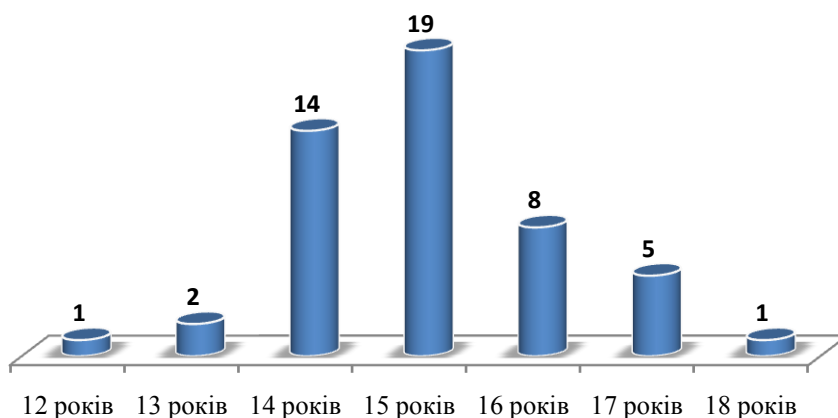
- «Переживає за мене, не схвалює, але ставиться з порозумінням (подруга)» (25 років).

Рис. 1.8. Розподіл відповідей респонденток на запитання про те, хто саме знає, що вони надають сексуальні послуги за винагороду (кількість згадувань, сума перевищує N , $N=20$)

2. ПЕРШИЙ СЕКСУАЛЬНИЙ ДОСВІД

Надто ранній сексуальний дебют відбувся в житті 36 респонденток – найчастіше у віці 15 років (19 респонденток) та 14 років (14 респонденток; див. рис. 2.1). 9 опитаних зазначили, що стали при цьому жертвами примусу, шістьох із них зґвалтували, одна із респонденток, які зазнали насильства, розповіла, що це сталося після вечірки, дві ЖКС відмовилися відповідати через тяжкі спогади.

Рис. 2.1. Розподіл ЖКС за віком, у якому вони отримали перший сексуальний досвід(осіб)

Для 17 ЖКС, які добровільно позбулися цноти, перший статевий контакт пов'язаний із тривалими стосунками з особою протилежної статі (з ким зустрічалась/полюбові), також значна частка жінок керувалися бажанням скоріше позбутися цноти, крім того, кожна п'ята дівчина відповіла, що перший секс був під час заходів, пов'язаних із вживанням алкоголю (10 опитаних; див. рис. 2.2).

Рис. 2.2. Розподіл ЖКС, які добровільно позбулися цноти, за особливостями отримання першого сексуального досвіду (осіб, N=41)

3. ІНІЦІАЦІЯ НАДАННЯ СЕКСУАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЗА ВИНАГОРОДУ ТА САМООЦІНКА

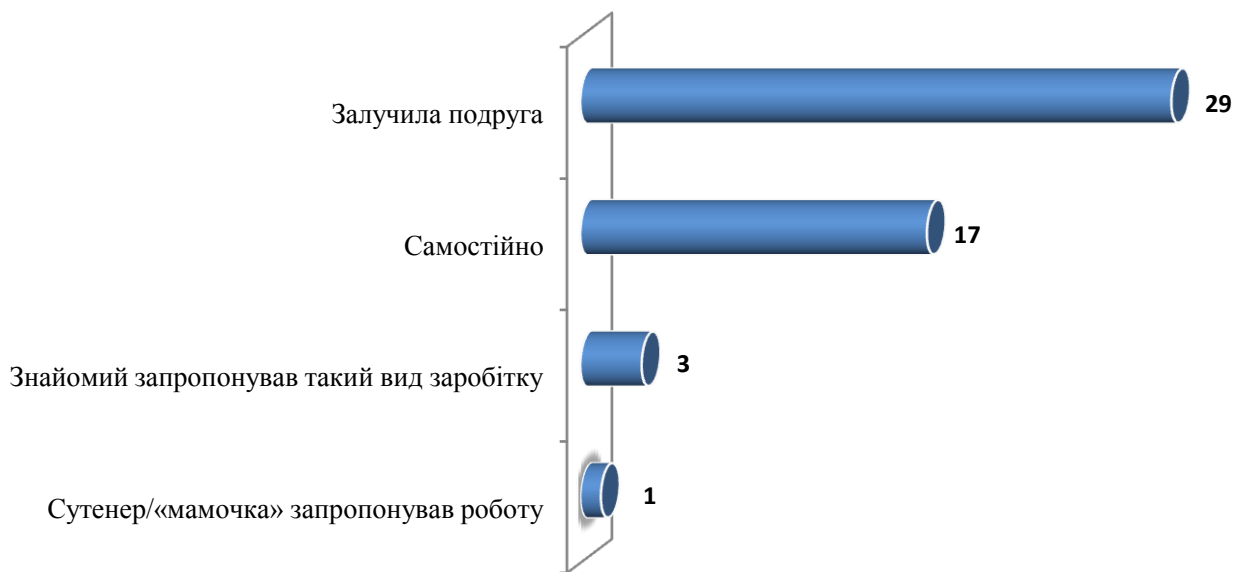
У ситуації, коли секс-бізнес перебуває в тіні, інших варіантів передачі інформації окрім особистого контакту практично не існує. Тому, як правило, подружки стають головними агентами впливу на дівчат, які опинилися в скрутних життєвих обставинах та розпочинають роботу в секс-бізнесі (див. рис. 3.1). Також цю роль можуть виконувати і знайомі чоловіки, які пропонують дівчатам секс за гроші і стають їх першими клієнтами. Багато відповідей респонденток свідчать, що саме перший досвід отримання винагороди за секс стає вирішальним у прийнятті остаточного рішення про подальшу роботу в цій сфері.

- *«Залетіла на 3-му курсі, хотіла робити аборт, та батьки не дали, після закінчення ВНЗ ніде не змогла знайти роботу, а дитину треба виховувати, тому потрібні були терміново гроші, я знала, що в батьків таких грошей немає, а подруга і підказала вихід із ситуації» (25 років);*

- *«Моя мати померла, коли мені було 7 років, а батько, алкоголік, вигнав мене з дому; школу я ледве закінчила, нічого іншого я робить не вмію, а жити якось треба – ось так і пішла на панель» (18 років);*
- *«Подруга сказала, що в неї є чоловік, який платить за секс гарні гроші, вона запитала, чи не хочу і я з таким познайомитись, я спробувала, і мені сподобалось» (21 рік);*
- *«Пішла з подругою в нічний клуб, познайомилися з двома хлопцями, які запропонували продовжити вечір у них на квартирі, а ми погодилися; один з них сказав, що хоче сексу, сказав, що заплатить і не образить, і я подумала, чому б не погодитись – гроші ж то треба» (22 роки).*

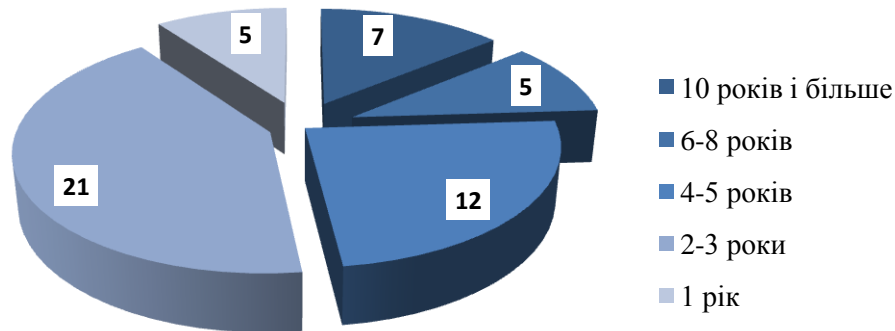
Існують також і поодинокі випадки, коли ініціація надання сексуальних послуг за винагороду відбувається унаслідок безпосередньої пропозиції про роботу, що надходить дівчині від сутенера:

- *«Ходила по дискотеках, там «мамочка», яка шукала молоденьких дівчаток, запропонувала заробити» (28 років).*

Рис. 3.1. Розподіл ЖКС за способом залучення в секс-бізнес (кількість згадувань, сума перевищує N)

У дослідженні взяли участь як малодосвідчені в секс-бізнесі особи (половина опитаних зі стажем до 3 років), так і з достатнім досвідом: 12 ЖКС – зі стажем 4-5 років, 5 – зі стажем 6–8 років та 7 ЖКС працюють у цій сфері більше 10 років (див. рис. 3.2).

Рис. 3.2. Розподіл ЖКС за тривалістю надання сексуальних послуг(осіб)

Основними особистими причинами вибору роботи із надання сексуальних послуг є фінансові проблеми, з якими стикаються жінки у період свого соціального становлення, а також досить високий рівень оплати таких послуг (див. рис. 3.3, поряд з рисунком наведено найтипівіші коментарі респонденток щодо спонукальних причин вибору жінками роботи у сфері надання сексуальних послуг).

Рис. 3.3. Розподіл відповідей респонденток щодо особистих причин вибору роботи у сфері надання сексуальних послуг(кількість задувань)

Після першого досвіду надання сексуальних послуг роль матеріальної складової не лише зберігається, а й посилюється в процесі подальшої роботи ЖКС (серед переваг своєї роботи 36 опитаних ЖКС вказали гроші, високий дохід; див. рис. 3.4). У багатьох випадках саме високий матеріальний достаток є єдиним, що утримує дівчат у цьому бізнесі:

- *«А що може тут подобатись – немає ніякого задоволення, лише гроші» (18 років).*

Попри те, що матеріальний достаток вважається основною перевагою більшістю ЖКС, певна річ, мотивація заробляти гроші є різною – комусь потрібно утримувати родину, іншим – важливий соціальний статус, можливість спілкуватися з цікавими людьми та відвідувати різноманітні розважальні заклади тощо.

Що Вам подобається в цій роботі:

- *«Що я можу собі дозволити майже все, що мені необхідно, що я не сиджу в злиднях, як інші знайомі жінки» (37 років);*
- *«Добрі гроші, гарні знайомства, можливість бувати в різних закладах» (22 роки);*
- *«Подобаються гроші, подобаються деякі чоловіки та те, як вони залицяються, інколи дарують подарунки» (31 рік);*
- *«По-перше, непоганий заробіток; по-друге, трапляються гарні клієнти, з якими приємно проводити час» (21 рік);*
- *«Те, що можу мати нормальні гроші і забезпечувати нормальний рівень життя родині» (32 роки).*

Рис. 3.4. Розподіл відповідей респонденток щодо переваг роботи у сфері надання сексуальних послуг (кількість згадувань, сума перевищує N)

Головним недоліком роботи в секс-бізнесі опитані 27 ЖКС вважають ризик для життя (див. рис. 3.5). Крім того, у жінок викликає занепокоєння поширеність в їх роботі фізичних та моральних знущань, а також ризик заразитися венеричними хворобами:

- *«Перш за все, ніколи не знаєш, який попадеться клієнт – це досить страшно, існує великий ризик для життя» (22 роки);*
- *«Не всі клієнти бувають адекватними – одні можуть нагрубити, а інші вдарити, коли їм щось не подобається» (19 років);*
- *«Не подобається те, що іноді трапляються грубі партнери, ризик заразитися чимось» (23 роки);*
- *«Всякі попадаються клієнти, а ще більше засмучує те, що доводиться брехати батькам, а особливо дитині, набридло знаходити кожного разу нові відмовки, де пропадає мама» (31 рік).*

Рис. 3.5. Розподіл відповідей респонденток щодо недоліків роботи у сфері надання сексуальних послуг (кількість згадувань, сума перевищує N)

4. СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЇ СЕКС-БІЗНЕСУ В МІСТІ

Найбільша частка респонденток (19) зазначили про наявність у місті кількох груп/структур, які займаються організацією секс-бізнесу (див. рис. 4.1), жодна ЖКС не погодилася із твердженням, що структуру секс-бізнесу Черкас можна визначити як «єдиний цілісний організм зі своїми правилами». Разом із тим, обізнаність респонденток щодо організаційної структури переважно не заснована на конкретній інформації та обмежується чутками, респондентки часто уточнюють, що вони лише чули про наявність певних організованих груп.

- *«У місті дівчата ЖКС підпорядковуються певній ієрархії, я конкретно не скажу, бо я працюю сама на себе і нікому не підпорядковуюсь» (22 роки);*
- *«Щось чула, але конкретно сказати не можу; точно є якісь структури, нимиправляють люди при грошах і владі» (31 рік);*
- *«Є, звичайно, – у кожного своя територія, свої люди, своя "криша"» (29 років).*

Також значна кількість опитаних (14) дотримуються думки про те, що кожна «точка»/група ЖКС працює незалежно від інших, загальної організації немає:

- *«Раніше булагрупа і все організовано, а зараз немає» (41 рік);*
- *«Я не знаю, але я думаю, що зараз кожен намагається бути незалежним, працювати сам на себе; секс-послуги зараз більш доступні, ніж були раніше, а структури як такої немає» (22 роки).*

Кожна п'ята ЖКС не змогла дати чітку відповідь на запитання про організацію секс-бізнесу:

- *«Ми працюємо своєю організацією, хоча я знаю деяких дівчат, які працюють на трасі, і знайома з деякими індивідуалками» (32 роки).*

Рис. 4.1. Розподіл відповідей респонденток щодо ступеню організованості секс-бізнесу у місті(осіб)

Тим респондентам, які вказали, що секс-бізнес у місті є організованим, було поставлено запитання – «Хто керує цією системою?». У результаті всі вони відповіли, що це правоохоронці, а частина (10 респонденток) вважають, що стосунок до управління секс-бізнесом також мають бандити (кримінальні структури).

«Неофіційна координація» роботи незалежних груп ЖКС відбувається шляхом домовленостей між самими жінками, подекуди із застосуванням насильства, також вони звертаються до міліції, щоб забезпечити можливість працювати:

- *«Зараз сексуальні послуги можна знайти де хочеш, рідко де є організовані структури, а між дівчатами існує певна домовленість про те, хто де працює, але не завжди цього дотримуються» (21 рік);*

- *«З цимстикаєшсявсе одно (із тим, що переходять дорогу одна одній – ред.), алетитання вирішувалисязавжди ідесь навітьфізично» (42 роки);*
- *«Дівчата домовляються між собою чи домовляються з ментами, щоб вони прикривали і давали "кришу"» (22 років).*

Іноді можливість працювати, не заважаючи одна одній, пояснюється наявністю у кожної ЖКС своїх постійних клієнтів:

- *«Я маю своїх клієнтів, інші мої знайомі мають своїх клієнтів, тому проблем ще не виникало» (22 роки).*

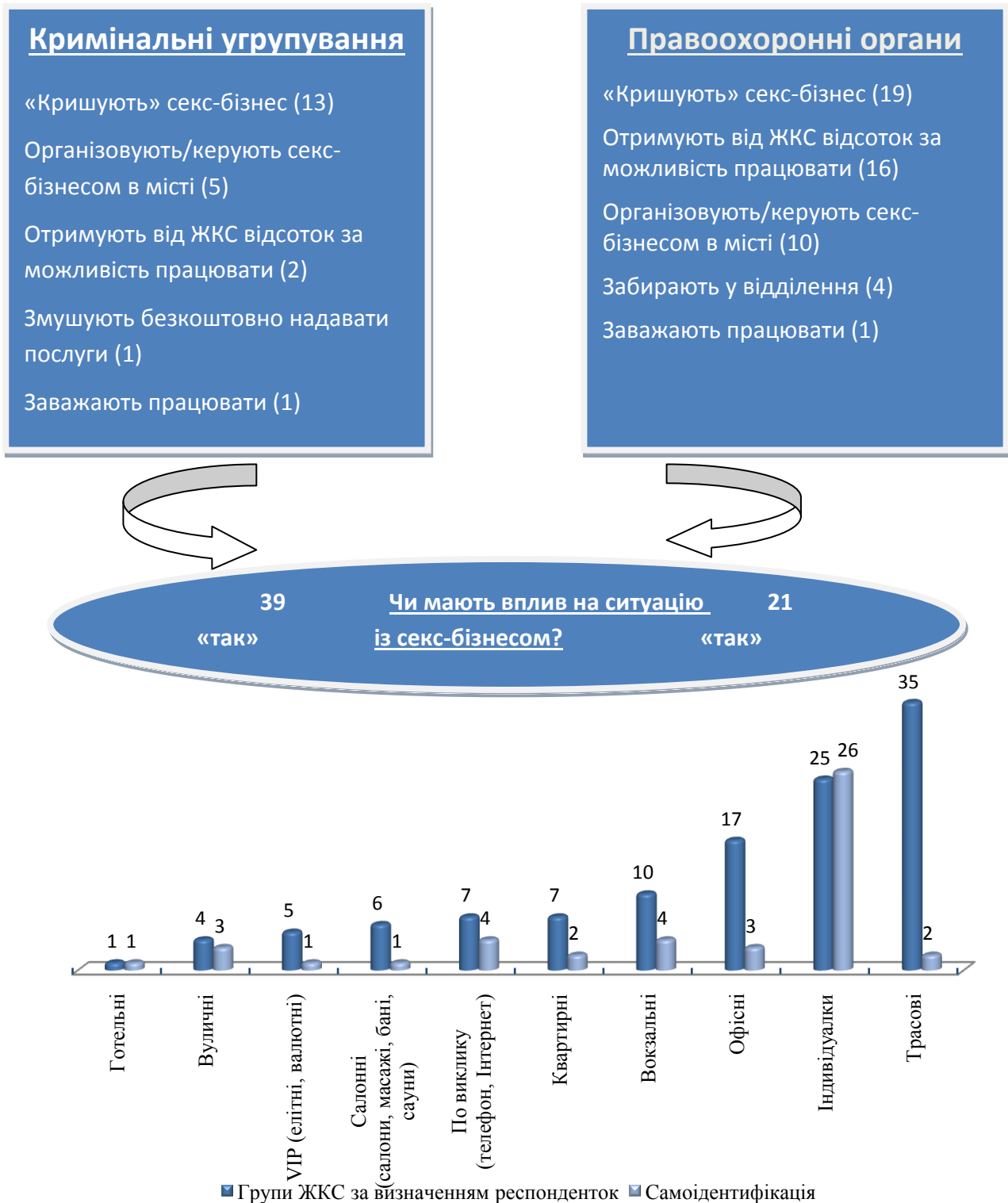
Більшість опитаних ЖКС (40 респонденток) нічого не знають про те, чи існує зв'язок структури секс-бізнесу Черкас з іншими містами, а ще 5 ЖКС переконані, що такого зв'язку немає. Ті ж, хто підтвердив наявність зв'язку, уточнили, що це – поїздки в курортні міста в літній/зимовий час (3 респондентки), а також поїздки в інші міста за викликом (1 респондентка). Але такі зв'язки не мають масового характеру.

Щодо запитання «Які є групи жінок секс-бізнесу у Вашому місті?» виявили свою обізнаність 36 респонденток із 50. Найбільшу частоту згадувань (10 і більше) мають такі групи ЖКС, як «трасові», «індивідуалки», «офісні», «вокзальні» (див. рис. 4.2).

Найвпливовішими організаціями/групами, що визначають ситуацію із секс-бізнесом у місті, є правоохоронні органи та кримінальні угруповання, причому перші, судячи із частоти згадувань, є більш впливовими – про наявність такого впливу повідомили відповідно 39 та 21 респондентка (див. рис. 4.2). На рисунку також відображено, які саме форми впливу практикуються представниками зазначених груп. При цьому бандитами переважно застосовуються такі самі практики, як і правоохоронцями:

- *«Так само, як менти, але бандити ведуть себе не так нагло» (31 рік).*

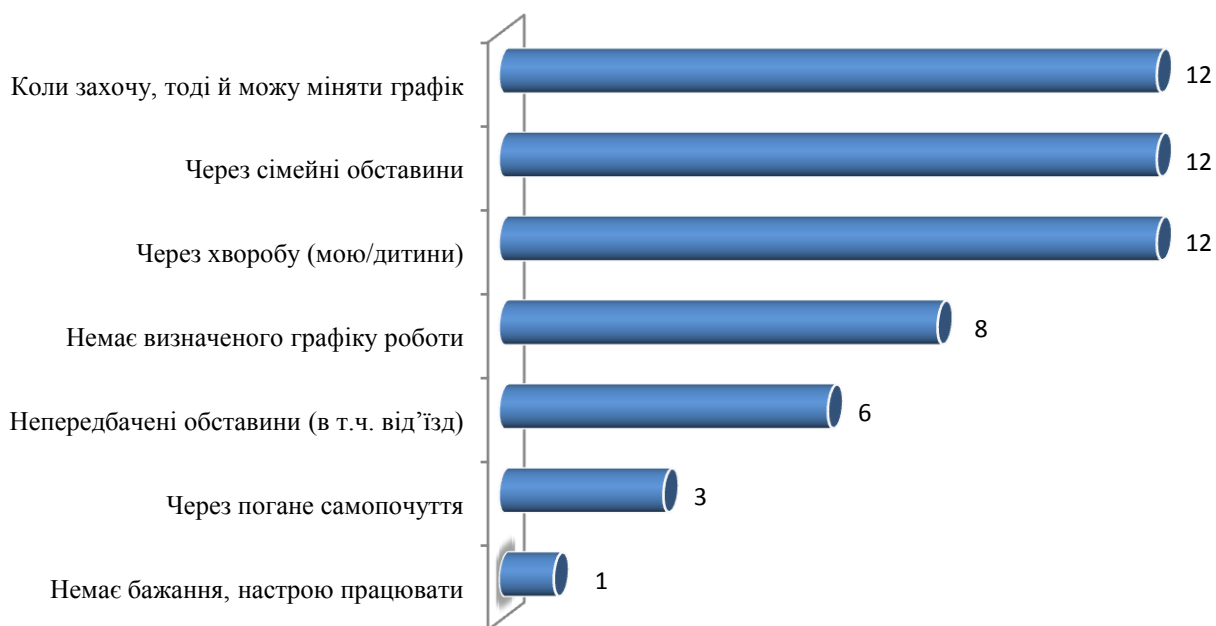
Рис. 4.2. Характер впливу правоохоронних органів та кримінальних угруповань на ситуацію із секс-бізнесом, а також групи ЖКС, які є в місті

Лише 5 ЖКС ствердно відповіли про наявність впливу на секс-бізнес з боку громадських організацій. «Допомагають «роздаткою»» – типовий коментар

респонденток. 8 опитаних вказали, що є вплив засобів масової інформації, а 2 – з боку релігійних організацій.

Найбільш поширеними типовими групами ЖКС у місті є трасові, індивідуалки, офісні, вокзальні. Крім того, були названі ще квартирні, за викликом, салонні, елітні, вуличні та готельні (див. рис. 4.2).

ЖКС міста самостійно встановлюють свій робочий графік –це підтвердили 38 респонденток. Тоді як організація робочого графіка лише 12 інших опитаних контролюється сутенером. Відповідно, існує доволі широкий спектр причин, які дозволяють жінкам змінювати свій графік, багато респонденток можуть це робити і без поважної причини, коли захочеться(див. рис. 4.3). Порівняно невелика кількість опитаних відповіли, що вважають за потрібне узгоджувати зміну свого графіка із сутенером (11) або клієнтом (8).

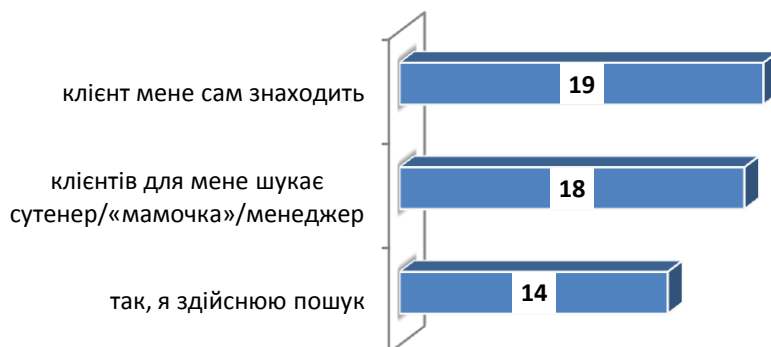

Рис. 4.3. Розподіл відповідей ЖКС щодо причин, які дозволяють змінювати робочий графік(кількість згадувань, сума перевищує N)

5. ТИПОЛОГІЯ ТА КІЛЬКІСТЬ КЛІЄНТІВ ЖКС

Менше третини опитаних ЖКС повідомили, що їм доводиться здійснювати пошук клієнтів самостійно (див. рис. 5.1). Для 18 респонденток клієнтів знаходить сутенер, також поширеним є і пасивний пошук – коли клієнт сам звертається за наданням

сексуальних послуг. Як правило, ЖКС комбінують різні способи активного та пасивного пошуку, надаючи перевагу останньому.

Рис. 5.1. Розподіл відповідей респонденток на запитання про те, хто здійснює пошук клієнтів

Найпопулярнішими місцями зустрічі жінок зі своїми клієнтами є розважальні заклади міста (див. рис. 5.2). Окрім того, 8 респонденток відповіли, що здійснюють пошук клієнтів у готелях міста – їх персонал знає дівчат та вказує на них, коли хтось питає.

Рис. 5.2. Розподіл відповідей ЖКС щодо використання різних способів пошуку клієнтів(к-ть згадувань, сума перевищує N)

- «Часто зависаю в барах та клубах, шукаю нових клієнтів, іноді обслуговую клієнтів у сауні, багато хто знаходить мене сам» (25 років).

- «Як правило, я працюю в готелях, які я називати не буду - там всі мене знають і якщо клієнт хоче секс, то вказують на мене; також по клубах новеньких шукаю, у багатьох є мої номери телефонів, тож вони шукають мене самі» (32 роки).

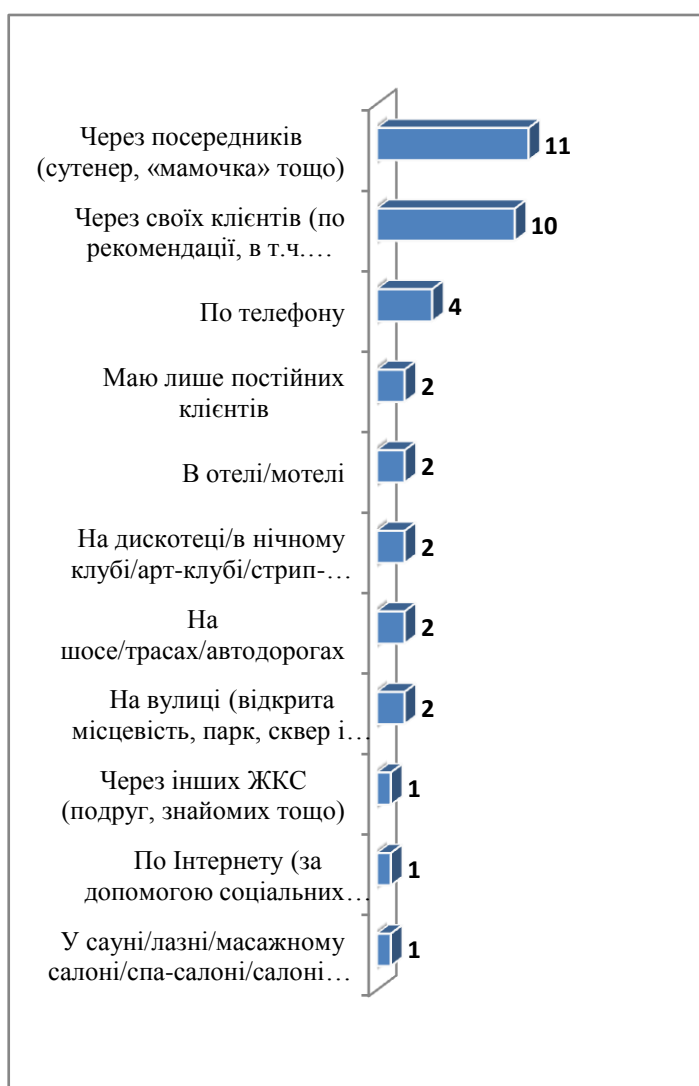
- «Нас вивозять на різні точки або домовляються з клієнтами по телефону» (18 років).

- «Зазвичай сутенер або сама на вулиці, в кафе, біля вокзалу» (26 років).

- «Ми стоїмо на "самольоті" - це південно-західний район міста» (29 років).

- «Я намагаюсь шукати новеньких, та краще всього працює сарафане радіо, коли хтось комусь розповідає про мене, але краще, коли клієнти шукають і замовляють тебе» (31 рік).

Основними способам пошуку клієнтів, згідно з кількістю згадувань респонденток, є пошук через посередників (див. рис. 5.3). Опитані вважають цей спосіб найбільш стабільним, тобто таким, що гарантує наявність клієнтів. У деяких випадках сутенери забороняють своїм підлеглим використовувати інші способи пошуку, однак це, скоріше, виняток. Ще одним часто згадуваним основним способом пошуку є пошук через своїх клієнтів – очевидними його перевагами є відсутність необхідності віддавати відсоток від заробітку та витратити зусилля на активний пошук. При цьому, згідно із коментарями респонденток, у місті і серед клієнтів ЖКС достатньо поширена така практика пошуку дівчат.

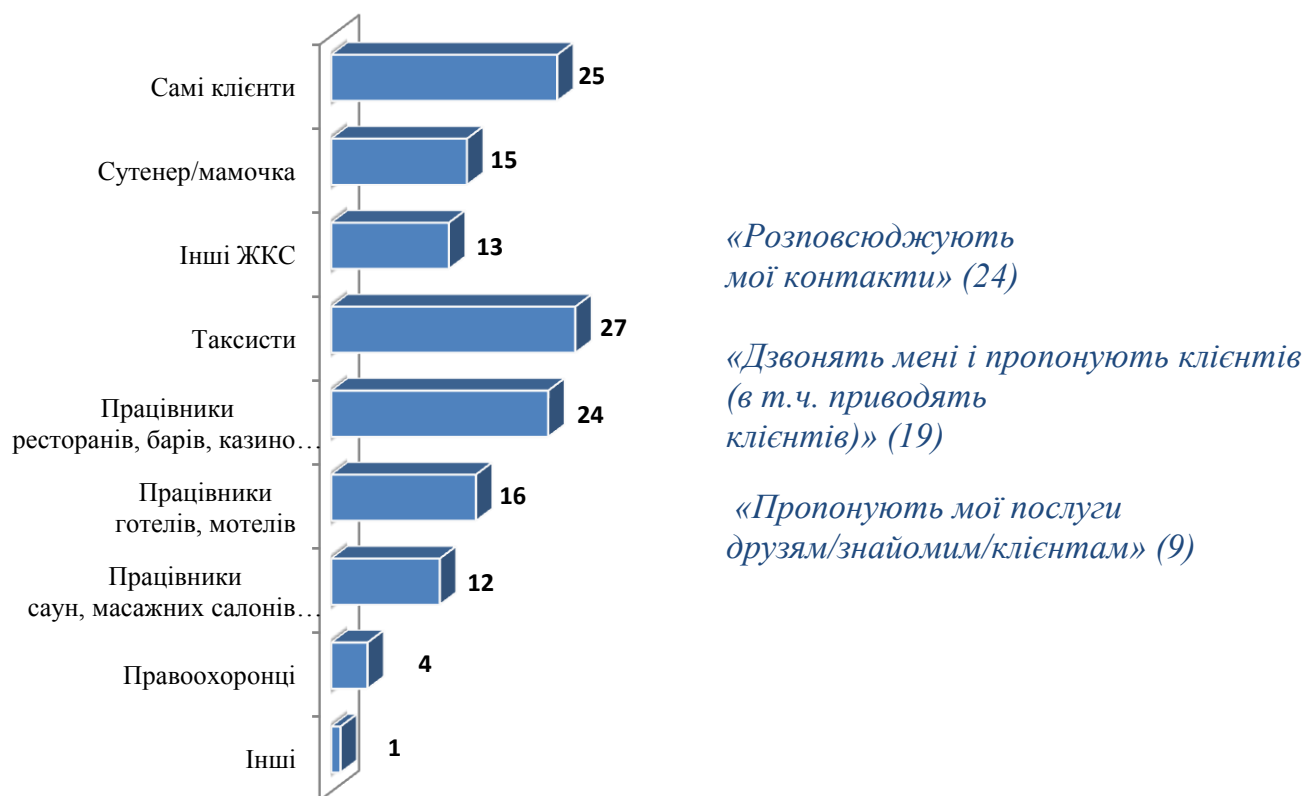
Через менеджера – бо це стабільніший спосіб знаходження клієнтів»

Через своїх клієнтів – «...тих, що менидзвонять, вистачає»

По телефону – «...не знаю чому, такий для мене є звичайним»

Рис. 5.3. Розподіл ЖКС за основним способом пошуку клієнтів (кількість згадувань, сума перевищує N)

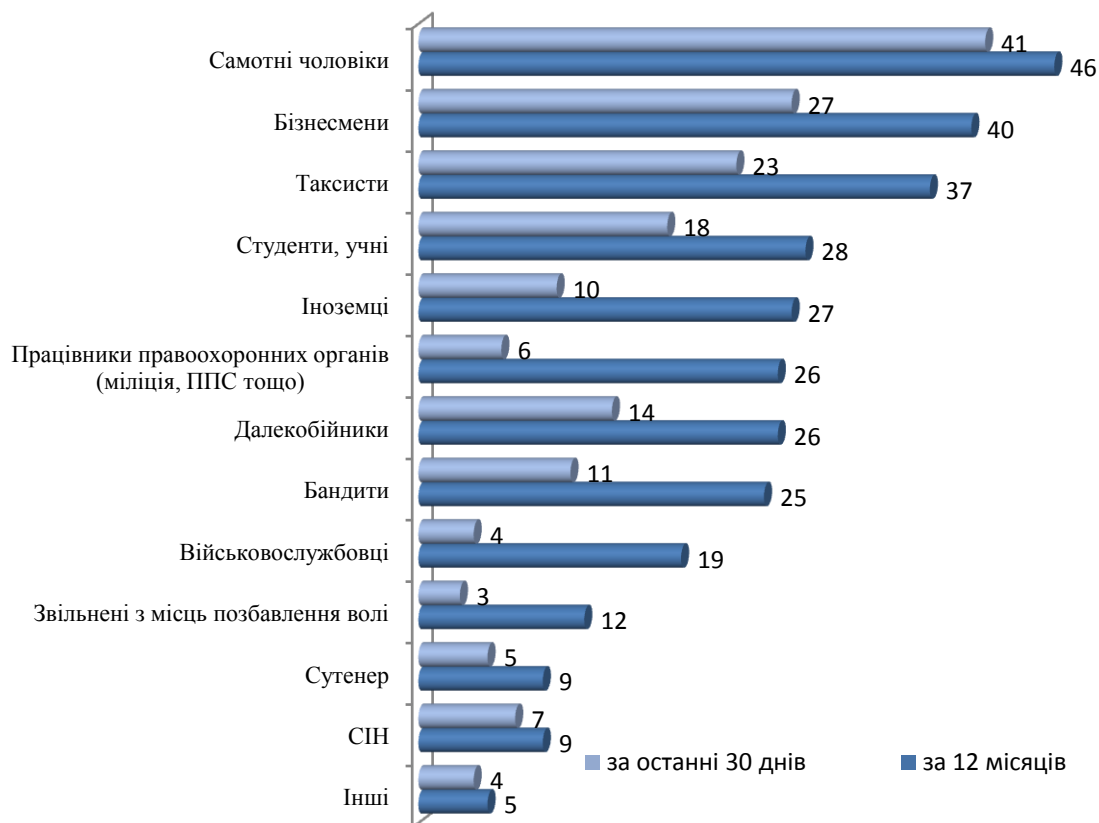
Половина респонденток у процесі пошуку клієнтів отримують допомогу від власних клієнтів (див. рис. 5.4). Дуже високий ступінь залучення в секс-бізнес (мається на увазі надання допомоги ЖКС у пошуку клієнтів) мають такі групи городян, як таксисти (27 згадувань), що, як правило, є і одними з найактивніших користувачів сексуальних послуг, а також працівники розважальних закладів міста – ресторанів, барів, казино, дискотек, нічних клубів (24 згадування). Характер такої допомоги, як видно з рисунку, це передусім розповсюдження контактних даних знайомих жінок комерційного сексу.

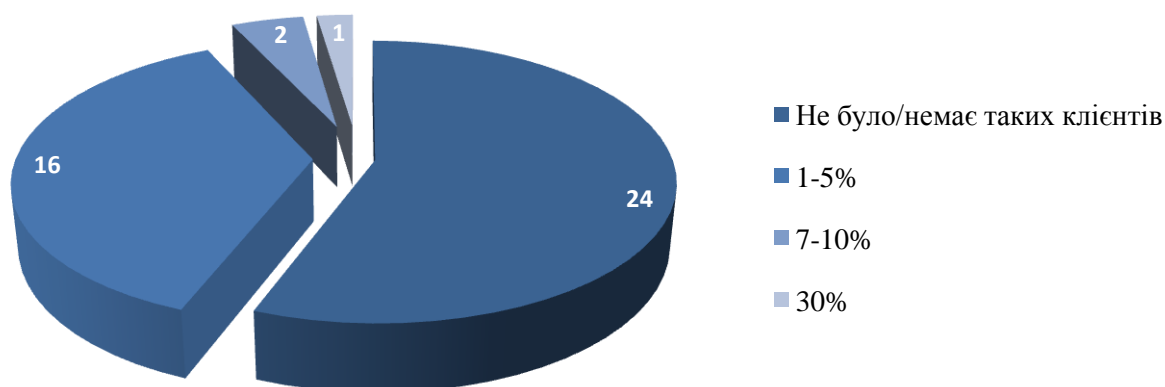
Рис. 5.4. Розподіл відповідей респонденток на запитання, чи допомагають представники якихось груп із пошуком клієнтів та як саме (кількість згадувань, сума перевищує N)

Згідно із результатами опитування, клієнти жінок комерційного сексу в місті це, перш за все, самотні чоловіки та бізнесмени (див. рис. 5.5). Переважна більшість опитаних надавала послуги представникам саме цих категорій клієнтів як протягом року (відповідно 46 та 40 згадувань), так і впродовж останніх 30 днів (відповідно 41 та 27 згадувань). Водночас, судячи із розподілу відповідей респонденток, дівчата намагаються

уникати контактів із клієнтами, що є споживачами ін'єкційних наркотиків, звільненими з місць позбавлення волі, а також контактів із власними сутенерами, хоча подекуди такі випадки трапляються.

Рис. 5.5. Розподіл відповідей респондентом щодо наявності у них клієнтів, які належать до різних соціальних груп (кількість згадувань, сума перевищує N)

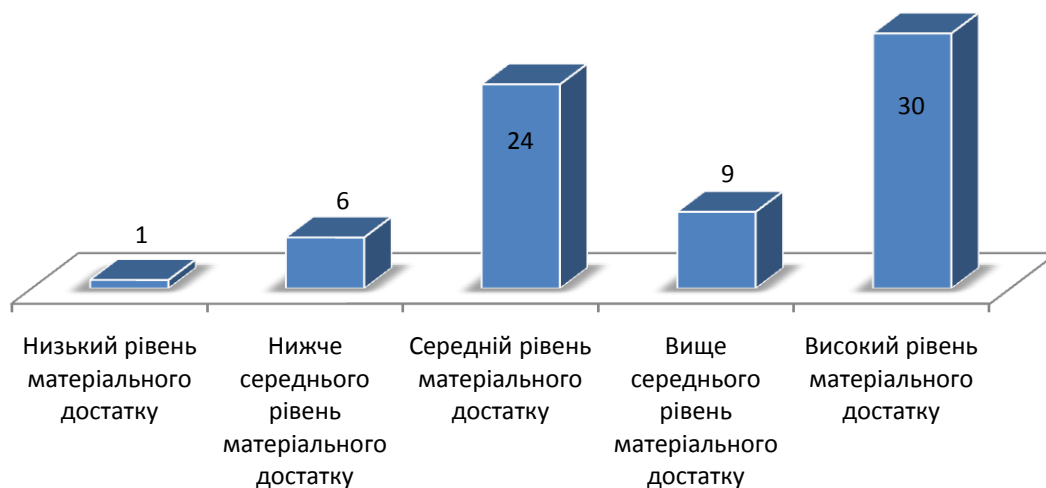

Рис. 5.6. Розподіл відповідей респонденток на запитання, який відсоток серед усіх їхніх клієнтів становлять правоохоронці (осіб, N=43)

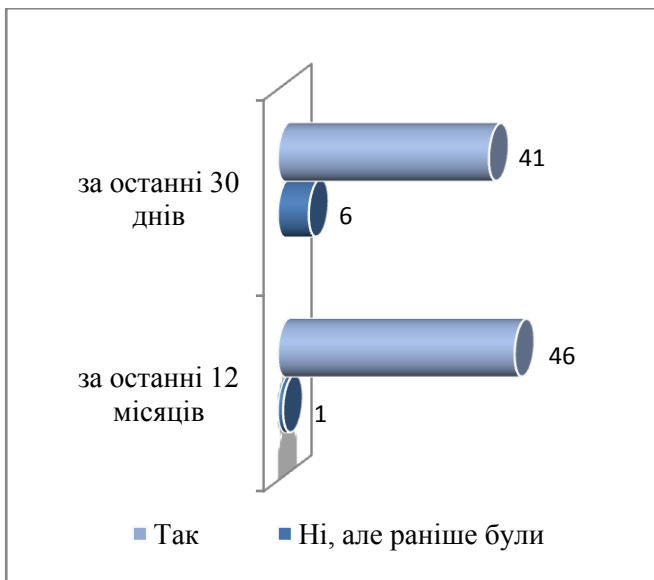
Половина опитаних зазначили про наявність серед їхніх клієнтів представників правоохоронних органів (див. рис. 5.6). Найчастіше, питома вага таких клієнтів у загальній їх структурі становить 1–5% (для 16 респонденток).

За матеріальним статусом більшість ЖКС характеризують своїх клієнтів як людей з високим достатком (див. рис. 5.7). Також серед них є доволі значна частка осіб, які представляють середній прошарок – майже половина опитаних вказали про наявність таких клієнтів.

Вікова структура клієнтів ЖКС у місті характеризується середнім розрахунковим діапазоном від 17 до 60 років. Найчастіше початковий віковий поріг для своїх клієнтів визначали з 18 років (21 респондентка) та вік найстарших клієнтів – до 50 років (24 респондентки).

Рис. 5.7. Розподіл відповідей респонденток щодо матеріального становища своїх клієнтів (кількість згадувань, сума перевищує N)

Як Ви називаєте клієнтів, які повертаються до однієї і тієї ж дівчини по секс-послуги?

- «Папік, котік, пупсік, моя подружка їх ще називає кошельками або баксіками» (19 роки)

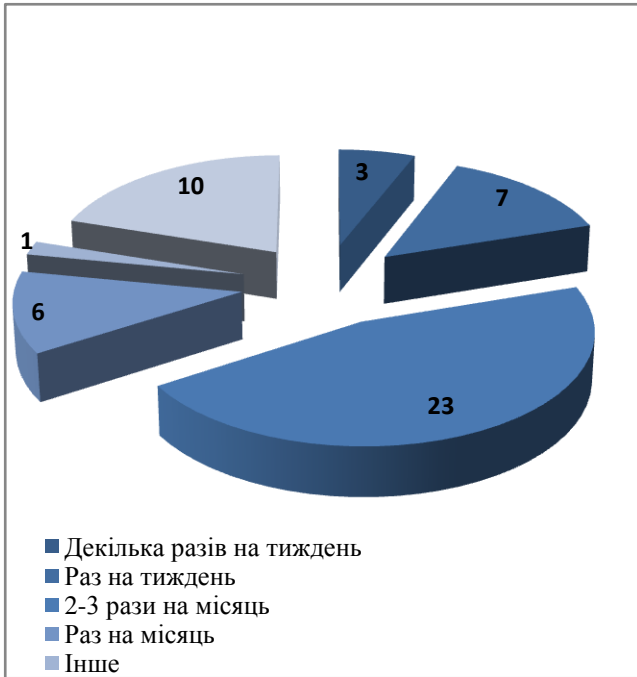
- «Клієнти – між дівчатами, а до нього, як він сам хоче, так і звертаюсь» (34 роки)

Рис. 5.8. Розподіл відповідей респонденток на запитання, чи були серед Ваших клієнтів ті, кому ви надавали секс-послуги за винагороду більше одного разу (осіб, N=47)

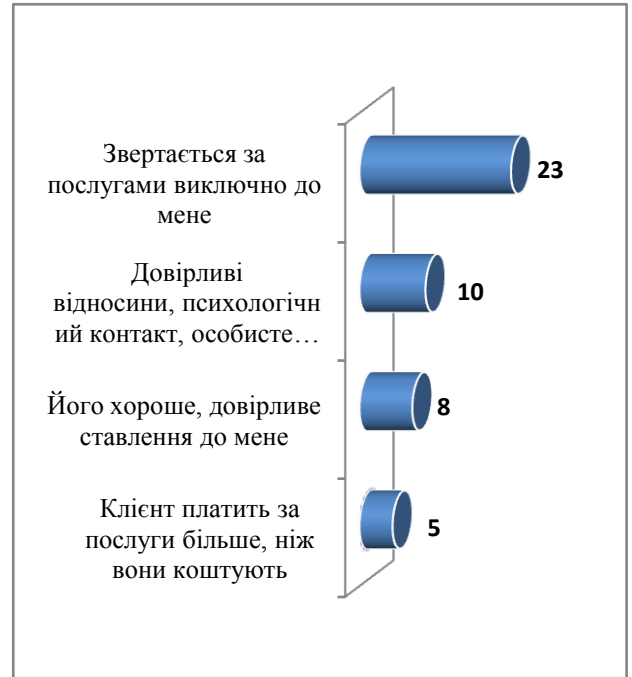
У більшості респонденток як протягом року, так і впродовж останнього місяця були клієнти, яким вони надавали послуги більше одного разу (див. рис. 5.8), тобто, як правило, ЖКС міста мають своїх постійних клієнтів. У спілкуванні між дівчатами мають місце досить різноманітні визначення для постійних клієнтів, однак домінують – «папік» та «клієнт».

Для визначення клієнта як постійного ЖКС міста орієнтуються і на кількість, і на регулярність зустрічей із ним – відповідно 38 та 40 опитаних підтвердили, що орієнтуються на це. При цьому, статус «постійний клієнт» присвоюється після 3–4 зустрічей. Щоб стати постійним клієнтом, найчастіше (у 23 випадках) достатньо навідуватись до однієї і тієї ж ЖКС із регулярністю 2–3 рази на місяць (див. рис. 5.9). Окрім того, 38 опитаних сказали, що є й інші важливі чинники для визначення клієнта як постійного (див. рис. 5.10). А саме, більшості таких ЖКС важливо, щоб клієнт звертався виключно до них.

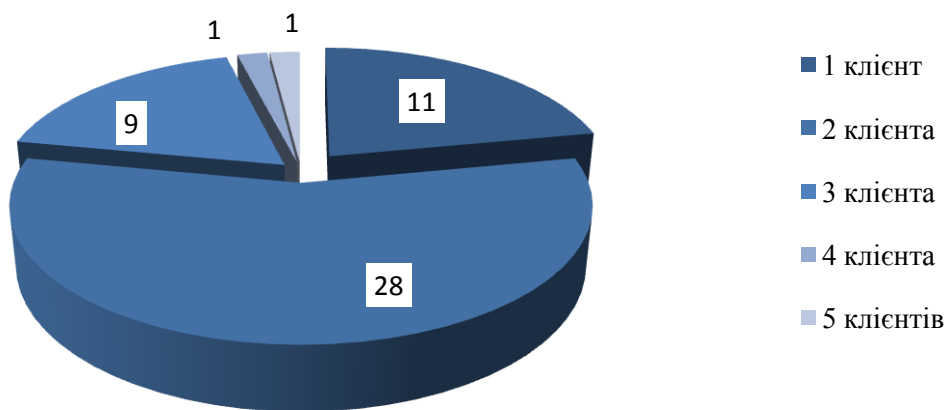

Рис. 5.9. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Наскільки часто Ви маєте зустрічатися, щоб Ви почали називати клієнта постійним?» (осіб)

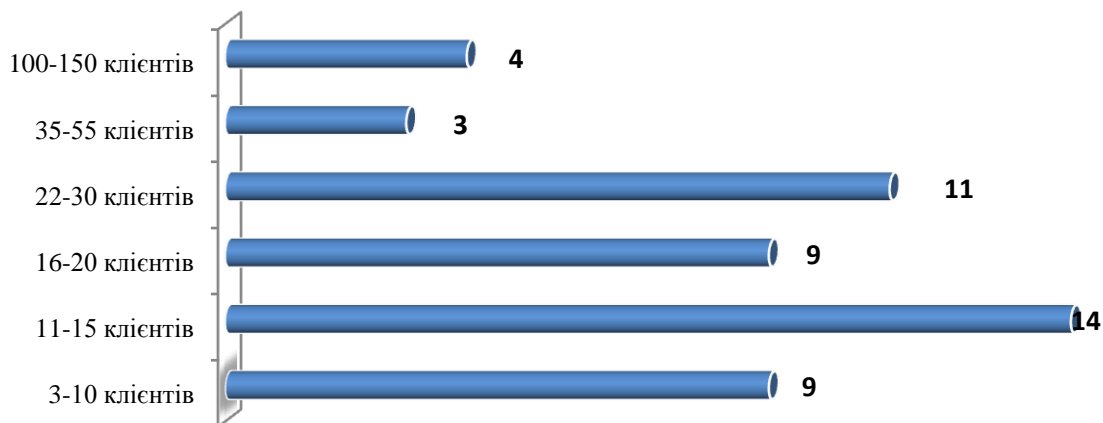
Рис. 5.10. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Що ще є важливим для визначення клієнта як постійного?» (кількість згадувань, сума перевищує N)

Типовий робочий день ЖКС міста в більшості випадків передбачає надання сексуальних послуг 1–2 клієнтам (двох клієнтів обслуговують 28 респонденток, ще 11 обмежуються одним клієнтом, див. рис. 5.11). Надають послуги більше ніж трьом клієнтам на день лише 2 серед опитаних ЖКС.

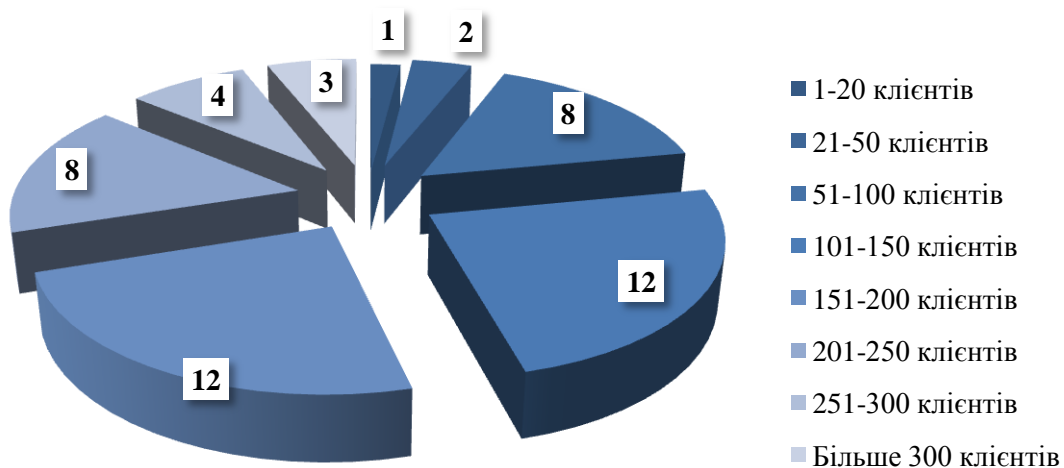
Рис. 5.11. Розподіл ЖКС за кількістю клієнтів, яких вони обслуговують протягом типового робочого дня (осіб)

Якщо говорити про місячну кількість клієнтів ЖКС, то 2 третини опитаних протягом місяця надають послуги приблизно 20 клієнтам кожна (9 із них мають до 10 клієнтів; див. рис. 5.12).

Рис. 5.12. Розподіл ЖКС за кількістю клієнтів, яких вони обслуговують протягом одного місяця (осіб)

У річному обчисленні, респондентки досить диференційовано характеризують кількість своїх клієнтів (див. рис. 5.13). Якщо звзяти аналіз до розгляду найчисельніших груп, можна сказати, що частіше за все ЖКС оцінюють річну кількість своїх клієнтів у межах 101–150 та 151–200 чоловік.

Рис. 5.13. Розподіл ЖКС за кількістю клієнтів, яких вони обслуговують протягом одного року (осіб)

Таким чином, **середня кількість клієнтів** становить:

- за добу – 2,2 (розрахункове)
- за місяць – 27,2 (розрахункове)
- за рік – 230 (оціночне).

На запитання «Чи є категорії клієнтів, яким Ви відмовляєте/можете відмовити в наданні сексуальних послуг?» більшість опитаних жінок (41) відповіли, що такі клієнти є, для решти 9 респонденток подібних обмежень не існує. Найчастіше ЖКС уникають клієнтів, які перебувають під впливом наркотичних засобів, та клієнтів, котрі неадекватно себе поведуть (див. рис. 5.14): «*Наркомани або хворі люди, коли видно по зовнішньому вигляду*» (26 років).

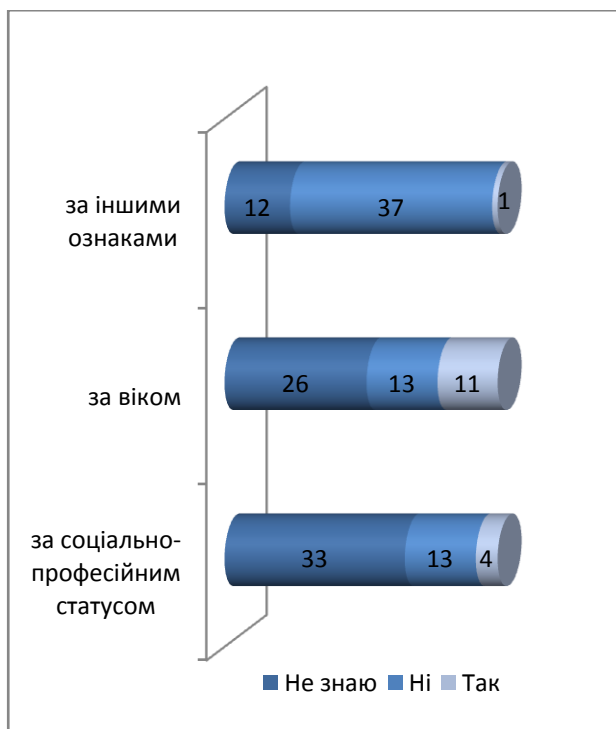

Рис. 5.14. Розподіл відповідей респонденток, які відмовляють певним категоріям клієнтів, щодо того, кому саме відмовляють (кількість загадувань, сума перевищує N)

Жінкам, які взяли участь у дослідженні, також було поставлено запитання про те, через які причини вони можуть відмовити клієнту у наданні секс-послуг. Головним чином – це відчуття ЖКС загрози власній безпеці, а також неадекватна, маніакальна поведінка клієнта.

- *«Якщо він неестетично виглядає або п'яний, під кайфом– таких я боюсь, бо мало що» (19 років);*
- *«Через явну хворобу клієнта або якщо не надаю такі послуги» (25 років);*
- *«Боюсь за своє життя, кому потрібна буде моя дитина, якщо зі мною щось станеться?» (31 рік).*

Більшість респонденток не змогли дати відповідь щодо того, як змінилася структура клієнтів секс-бізнесу в місті за останні 5 років за віком та соціально-професійним статусом. Також помітна частка вважають, що така структура залишилась незмінною (див. рис. 5.15). Незначна кількість респонденток, які дотримуються протилежної думки, вказують напевне зростання в структурі клієнтів питомої ваги чоловіків середнього віку, погіршення матеріального стану клієнтів, а також появу попиту на нетрадиційні види сексуальних послуг, такі як секс з дівчатами.

- *«Стали приставати молоді дівчата» (19 років).*
- *«Більше чоловіків середнього віку» (26 років).*
- *«Раніше були щедріші» (29 років).*

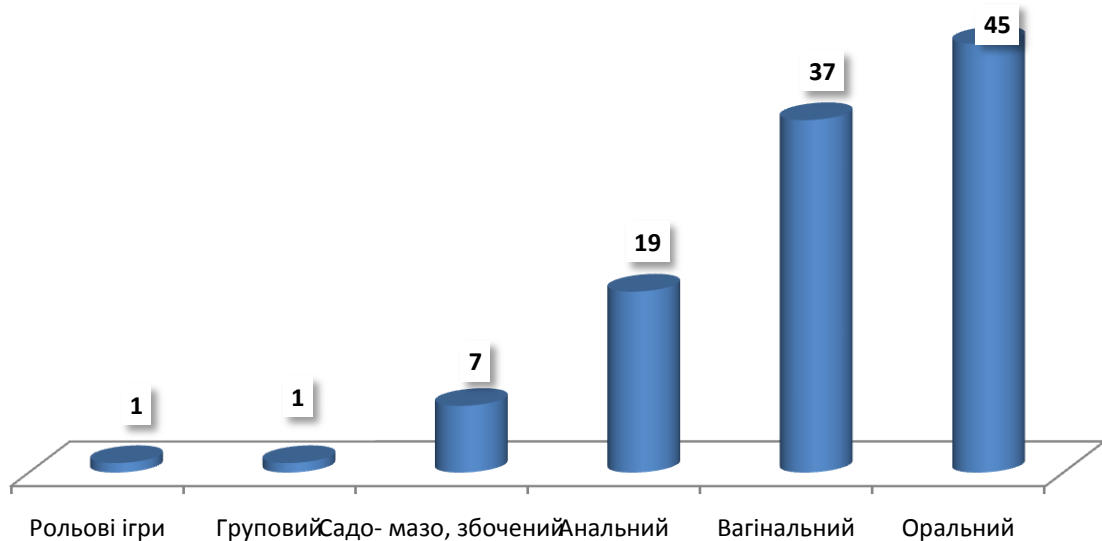
Рис. 5.15. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Чи змінилася структура секс-бізнесу в місті за останні 5 років?»

6. ВИДИ СЕКСУАЛЬНИХ ПОСЛУГ

На думку респонденток щодо того, які види секс-послуг найбільш поширені сьогодні, такими є, передусім оральний та вагінальний секс, більше третини вказали також анальний (див. рис. 6.1). У своїх поясненнях опитані зазначають, що популярність серед чоловіків цих видів послуг є традиційною, вони «подобаються всім чоловікам».

- *«Вагінальний, оральний, анальний, тобто традиційне – це те, що всім подобається» (21 рік);*

- *«Оральний секс – не знаю, напевно, чоловікам не вистачає цього» (22 роки).*

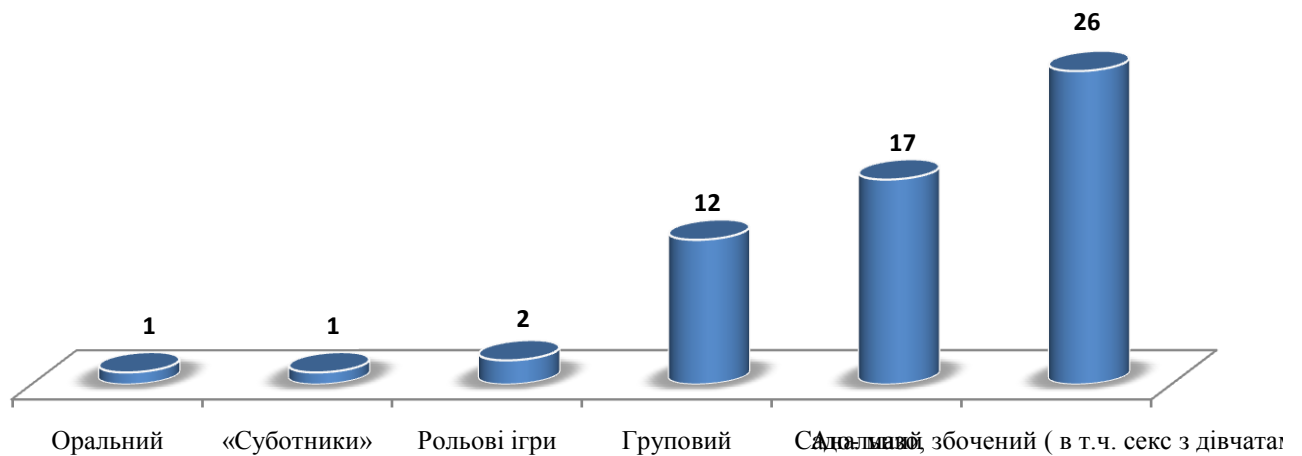

Рис. 6.1. Найпоширеніші у місті види секс-послуг (кількість згадувань, сума перевищує N)

Неприйнятними для найбільшої кількості опитаних є такі види сексуальних послуг, як садо-мазо, збочений (у т.ч. секс з дівчатами) (26 респонденток), а також анальний та груповий секс (відповідно 17 та 12 респонденток; див.рис. 6.2). Зауважимо, що на запитання про неприйнятність певних видів секс-послуг змістовно відповіли 42 респондентки, ще п'ять сказали, що не знають, а 2 відповіли, що для них немає неприйнятних послуг.

- *«Груповуха та збочений секс – не подобається – і все, це принизливо» (29 років);*

- *«В принципі, не було ще такого, щоб я відмовила клієнту в якійсь послугі, але я не можу сказати, що всі послуги є приємними для мене, проте це все нюанси роботи, так що іноді треба закривати очі "на хочу чи не хочу", бо треба – значить, треба» (32 роки).*

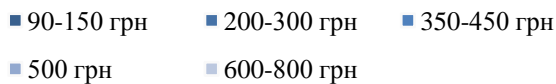
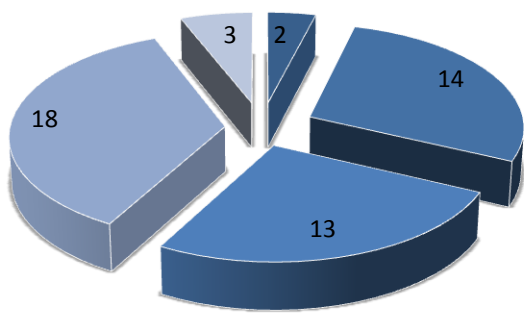
Рис. 6.2. Розподіл відповідей респонденток щодо того, які види секс-послуг є для них неприйнятними (кількість загадувань, сума перевищує N)

Мінімальна вартість надання послуг орального сексу, що є найпопулярнішими та загалом найдешевшими в місті, становить 80–100 грн (див. рис. 6.3). Однак за таку суму готові надавати послугу лише 7 із 50 респонденток. Тоді як найбільша частка ЖКС оцінює оральний секс у 150–200 грн. Загальноприйнятий у місті час надання послуги орального сексу – півгодини (в окремих випадках може бути менше або більше – до години).

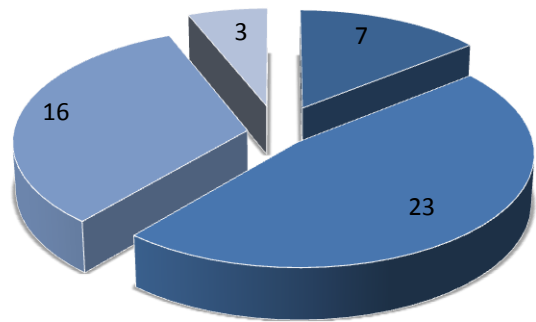
Вагінальний секс, що є другою за популярністю серед клієнтів міста секс-послугою, не надто дорожчий – 350–450 грн, а також 500 грн є найпоширенішими ціновими характеристиками даної послуги..

Найдорожчим серед поширених видів секс-послуг є анальний секс – його вартість у місті починається від 150–250 грн, при тому, що лише 4 респонденток із 50 влаштовує така ціна. Крім того, далеко не всі ЖКС погоджуються на анальний секс – 20 респонденток відповіли, що взагалі не надають цієї сексуальної послуги. Серед тих ЖКС, для котрих це прийнятно, вартість послуги оцінюється в межах 300–400 грн (7 опитаних), 450–550 грн (10 опитаних) та 600–800 грн (7 опитаних). Послуги вагінального та анального сексу мають загальноприйняте обмеження за тривалістю – 1 година.

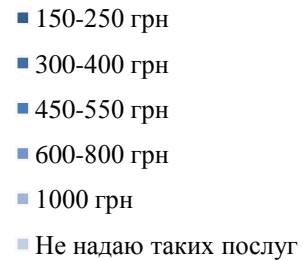
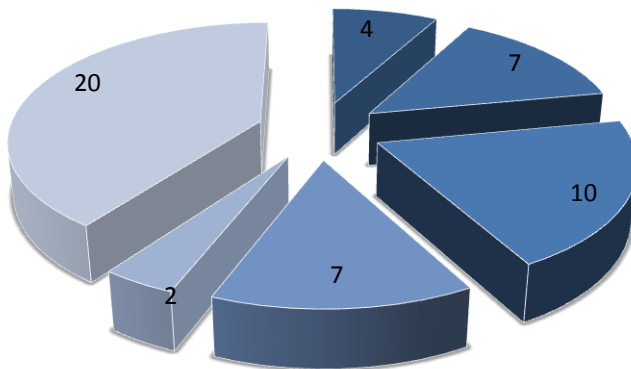
Вагінальний секс

Оральний секс

Анальний секс

Рис. 6.3. Розподіл ЖКС за вартістю надання найпоширеніших сексуальних послуг

Можливість своєї участі у груповому сексі підтвердили 12 респонденток із 50, причому ціни відрізняються на порядок – від 100 – до 1000 грн. Ще менше (8 респонденток) готові на збочений секс, однак клієнтові, у разі замовлення цієї послуги, доведеться заплатити щонайменше 800 грн, а як максимум – півтори тисячі.

7. СТОСУНКИ З ІНШИМИ ЖКС

Більшість опитаних (42) відповіли, що підтримують стосунки (спілкуються) з іншими дівчатами, які надають секс-послуги за винагороду у місті. В основному ЖКС міста знають від 5 до 10 своїх колег – про це повідомили 29 респонденток, іще 14 мають від 1 до 4 знайомих. Із 20 та більше дівчатами спілкуються лише троє учасниць

опитування. Характер стосунків між жінками комерційного сексу в місті можна описати як дружній (див. рис. 7.1)

Рис. 7.1. Розподіл відповідей респондентом щодо характеру стосунків з іншими ЖКС (кількість згадувань, сума перевищує N)

8. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ТА ДОСВІД НАСИЛЬСТВА

Більшість жінок, які працюють у сфері надання сексуальних послугу місті, почувають себе в небезпеці. Лише 8 опитаних дали протилежну відповідь. Почувати себе безпечно їм дозволяє наявність людини, яка слідкує за безпекою, робота із постійними клієнтами, 2 респондентки обґрунтували свою відповідь тим, що їм нічого боятися (див. рис. 8.1). Також, почуватися безпечно жінкам дозволяє звичка та самостійний вибір клієнтів.

І все ж таки 42 респондентки вважають свою роботу в секс-бізнесі небезпечною, передусім через її ризикованість, відсутність фізичної захищеності, можливість

заразитися венеричними хворобами. Головну загрозу для жінок становлять їхні клієнти в цілому, зокрема нові клієнти, часом змушують жінок відчувати небезпеку. Трое респонденток заявили, що джерелом небезпеки для них є представники правоохоронних органів.

«Чи відчуваєте Ви себе у безпеці під час роботи у секс-бізнесі?»:

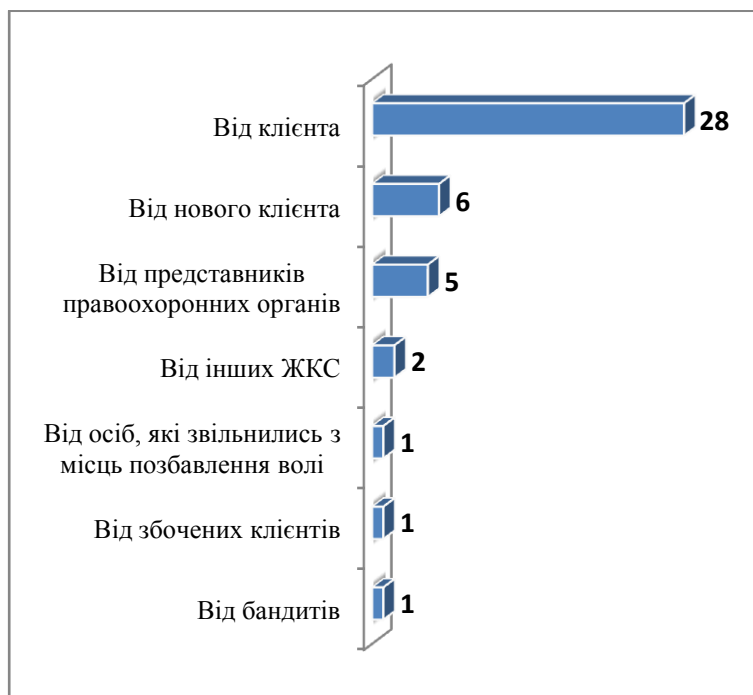
Так (8), тому що...

- ... нічого боятися (2)
- ... у мене є людина, яка слідкує за моєю безпекою («мамочка», охорона) (2)
- ... працюю переважно з постійними клієнтами (2)
- ... звикла до своєї роботи (1)
- ... сама обираю клієнтів (1)

Ні (42), через...

- ... ризик (28)
- ... відсутність фізичної захищеності (4)
- ... страх заразитися венеричними хворобами (2)
- ... боязнь бандитів (1)
- ... страх від ставлення міліції (1)

«Від кого саме Ви відчуваєте найбільшу небезпеку?»:

Рис. 8.1. Відчуття безпеки жінками комерційного сексу міста (осіб)

Переважній більшості опитаних представниць секс-бізнесу міста (33 респондентки) доводиться самотійно дбати про свою безпеку, а 9 респонденток взагалі ігнорують це питання (див. рис. 8.2).

Рис. 8.2. Розподіл ЖКС відповідно до того, хто піклується про безпеку(осіб)

Серед головних правил безпеки ЖКС, які самотійно про це дбають, – мати при собі газовий балончик або газовий пістолет (24 респондентки відповіли, що користуються таким засобом самооборони), деякі опитані зізналися, що носять із собою шокер (7), кожна п'ята, піклуючись про власну безпеку, слідкує за здоров'ям (див. рис. 8.3).

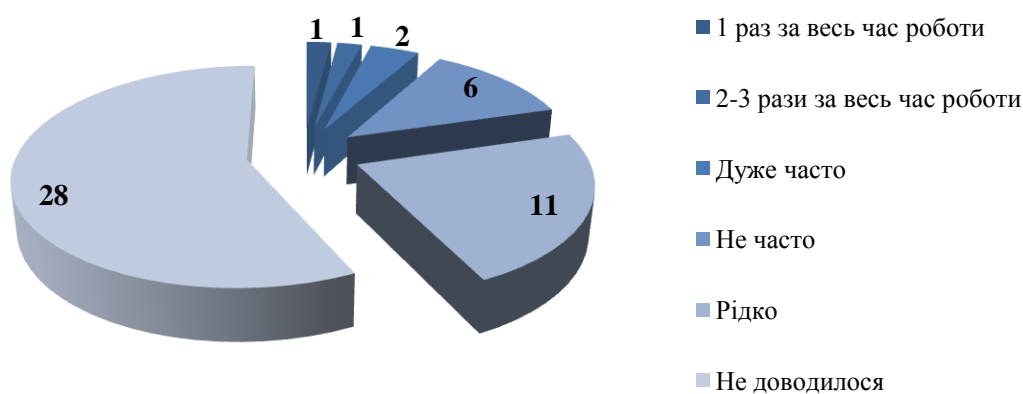

Рис. 8.3. Розподіл ЖКС, які самотійно піклуються про власну безпеку, відповідно до того, яким чином вони це роблять (кількість згадувань, сума перевищує N)

24 з 50 опитаних ЖКС за час своєї роботи зазнавали примусу до надання сексуальних послуг, які є для них неприйнятними. На запитання «Хто саме примушував?» більшість із них вказали, що це був клієнт та значно рідше (лише в окремих випадках) – представники правоохоронних органів (2), бандити (2), а також сутенер (1).

Практично всі жінки комерційного сексу, залучені до опитування, повідомили, що у своїй практиці стикалися із випадками насильства під час надання сексуальних послуг. Щоправда, 28 із них уточнили, що такі випадки трапляються не часто (див. рис. 8.4).

- «Був клієнт, який сильно побив - місяць не працювала» (31 рік);

Рис. 8.4. Розподіл відповідей респонденток щодо того, наскільки часто вони зазнавали насильства під час надання секс-послуг (осіб, N=49)

9. СЕКС-БІЗНЕС ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

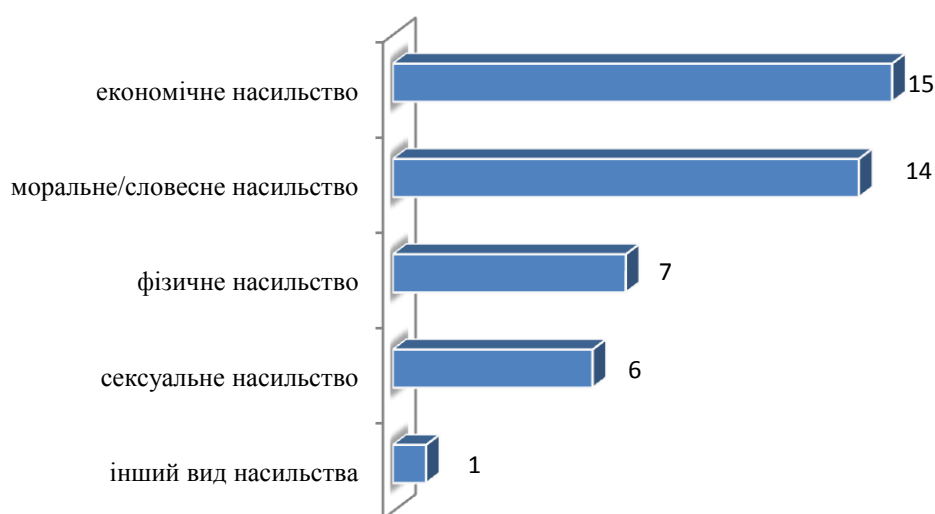
Перш за все слід зазначити, що серед ЖКС існує побоювання правоохоронних органів як можливої загрози їхньому бізнесу та затримання. Це побоювання було виявлене ще на етапі рекрутування ЖКС та домовленості про участь у дослідженні. Разом з тим, для ЖКС міста характерним є усвідомлення залежності від правоохоронних органів та сформована необхідність домовлятися задля можливості займатися бізнесом. Складається враження, що стосунки між секс-бізнесом та правоохоронними органами мають характер «подвійних стандартів». Публічна версія – «правоохоронні органи викорінюють секс-бізнес у місті». Реальна ситуація – «правоохоронні орган дозволяють секс-бізнесу функціонувати в обмеженому просторі, під контролем та під «кришею».

Як уже було зазначено, на думку 39 ЖКС, саме правоохоронні органи мають вплив на організацію секс-бізнесу: 19 ЖКС вказали, що працівники правоохоронних органів «кришують» секс-бізнес, 16 – що отримують від ЖКС відсоток за можливість працювати або іноді беруть гроші, 10 – що працівники правоохоронних органів «організують» або «керують» секс-бізнесом у місті, 4 зазначили, що їх забирають у відділення, а 1 ЖКС – що «заважають працювати».

Половина ЖКС вказали, що за останні 12 місяців працівники правоохоронних органів були серед їхніх клієнтів. Їх частка, оціночно, становить менше 10% серед загалу клієнтів.

Протягом останнього року 14 із 50 респонденток затримувалися правоохоронцями за надання сексуальних послуг. І лише в 4 випадках було складено протокол, а 2 респондентки відповіли, що їм ще й довелося побувати в СІЗО. 15 жінок також зазначили, що платили представникам правоохоронних органів за те, щоб ті не притягали їх до відповідальності. Із них 7 дівчат платили із власної кишені, за шістьох заплатив сутенер, а двох – хтось інший.

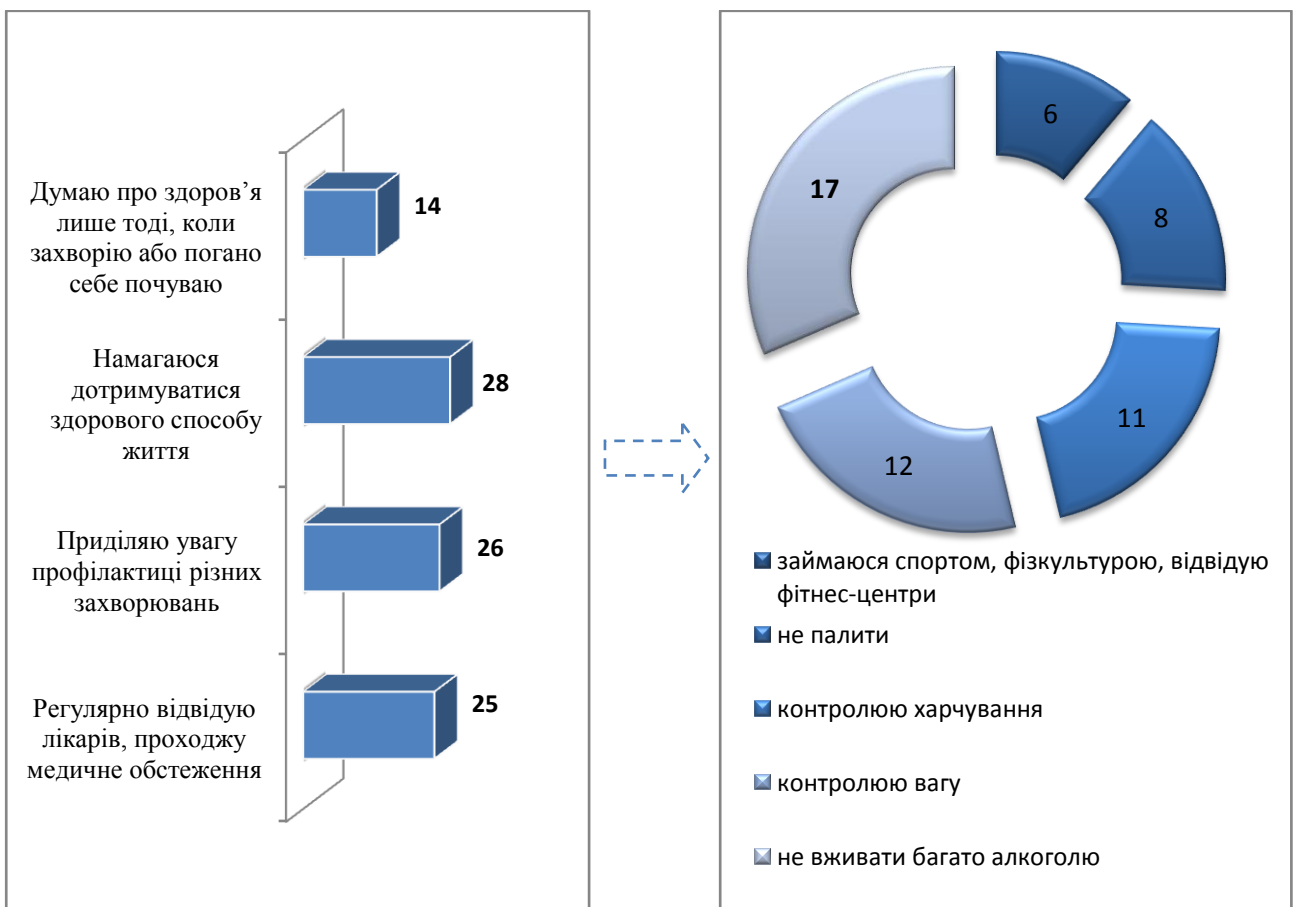
Загалом дещо менше третини опитаних відповіли, що потерпали від насильства з боку правоохоронних органів. Головним чином – від морального/словесного та економічного видів насильства (див. рис. 9.1). Однак, випадки фізичного та сексуального насильства, якого зазнали відповідно 7 та 6 респонденток, також можна вважати доволі частими.

Рис. 9.1. Розподіл відповідей респонденток, які зазнали насильства з боку правоохоронних органів, щодо його видів (кількість згадувань, сума перевищує N)

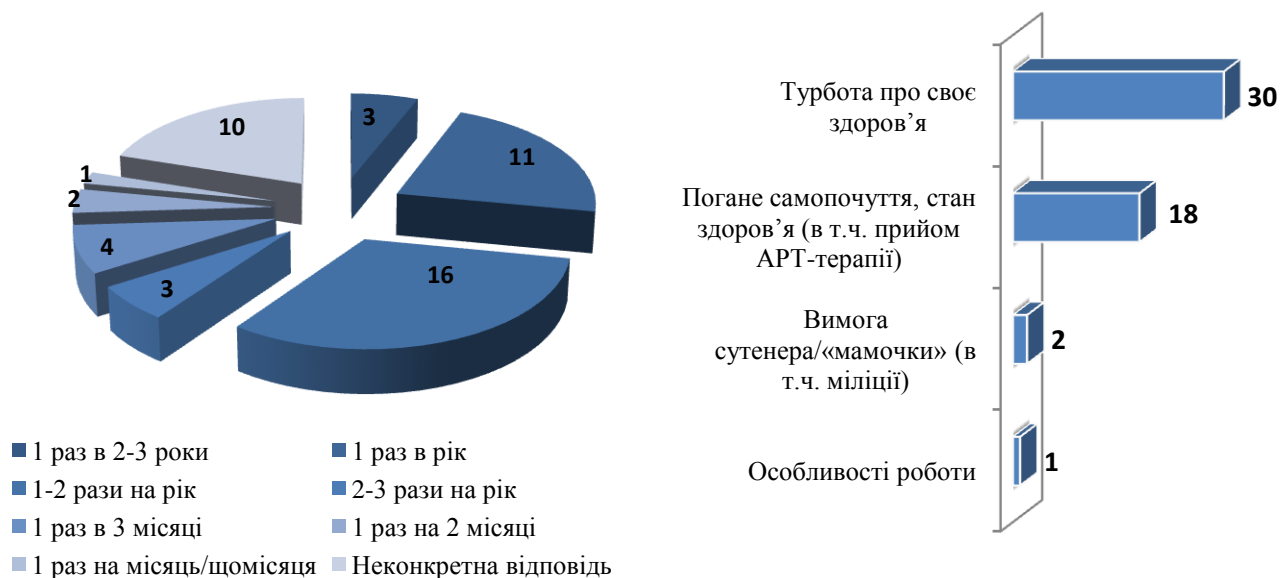
10. ДОСТУП ДО МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Жінки комерційного сексу, які працюють у місті, досить уважно ставляться до свого здоров'я. Помірну байдужість до нього висловили лише 14 із 50 респонденток, тоді як половина опитаних сказали, що регулярно проходять медичне обстеження, а 26 респонденток навіть вживають профілактичних заходів (див. рис. 10.1). Найбільша частка опитаних виявляють піклування про своє здоров'я, дотримуючись здорового способу життя.

Рис. 10.1. Розподіл відповідей респонденток щодо піклування про своє здоров'я (кількість згадувань, сума перевищує N)

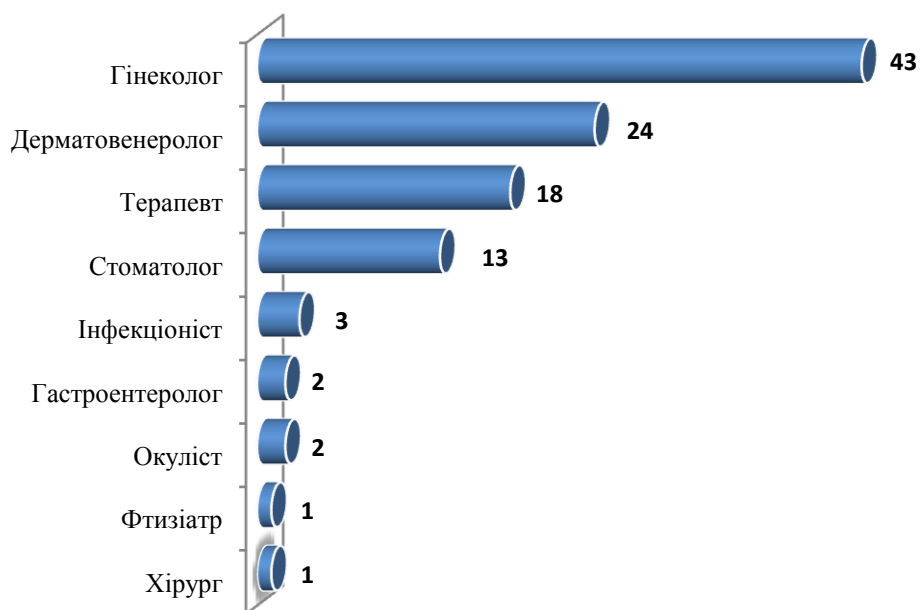
Переважає більшість ЖКС проходять медичний огляд частіше, ніж 1 раз на рік (див. рис. 10.2). З рисунку видно, що головною причиною, яка підштовхує респонденток звернутися до лікаря – це турбота про своє здоров'я.

Рис. 10.2. Розподіл ЖКС за регулярністю проходження медичного огляду (осіб) та причини, що підштовхують ЖКС звернутися до лікаря (кількість згадувань, сума перевищує N)

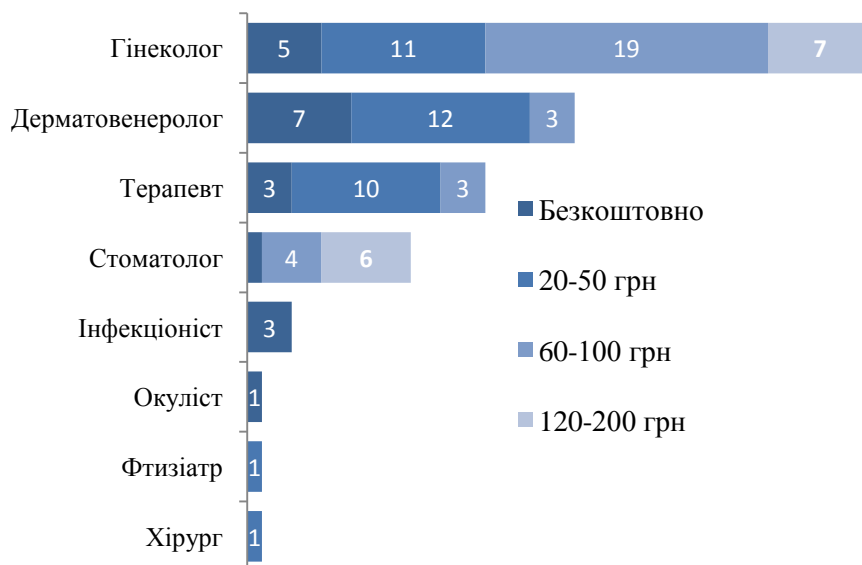
На запитання «Як Ви обираєте лікаря?» 36 опитаних відповіли, що роблять це самостійно – «Ходжу до постійних лікарів, до яких вже пару років звертаюсь» (27 років). 11 респонденток, обираючи лікаря, дослухаються до рекомендацій подруг, працівників ГО – «Буває сама, буває дівчата можуть підказати» (32 роки). 47 із 50 ЖКС відповіли, що протягом останніх 12 місяців зверталися до гінеколога, а частина ще й до інших лікарів (див. рис. 10.3)

- «До гінеколога намагаюсь ходити частіше, самі розумієте – це саме важливе місце» (31 рік).

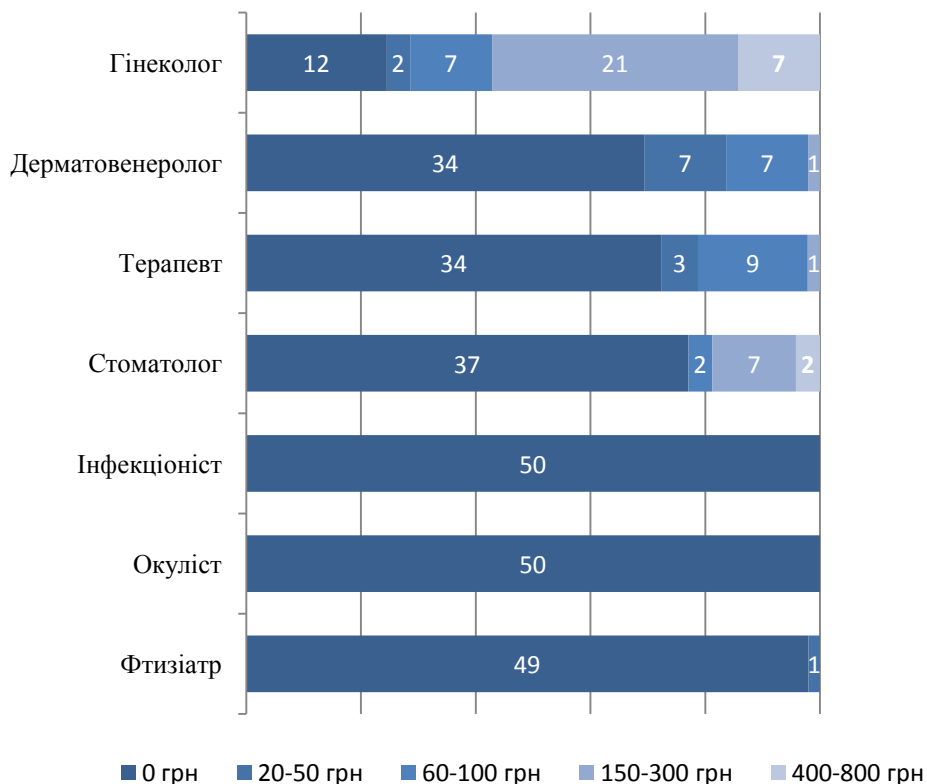

Рис. 10.3. Розподіл відповідей респонденток на запитання «До яких лікарів Ви зверталися за останні 12 місяців» (кількість згадувань, сума перевищує N)

Згідно із розподілом відповідей респонденток, вартість одного візиту до лікаря в місті не перевищує 200 грн (див. рис. 10.4), а відвідування будь-якого лікаря протягом року не перевищує 800 грн (див. рис. 10.5). Зазначимо, що порівняно незначна кількість опитаних ЖКС користуються послугами безкоштовної медицини.

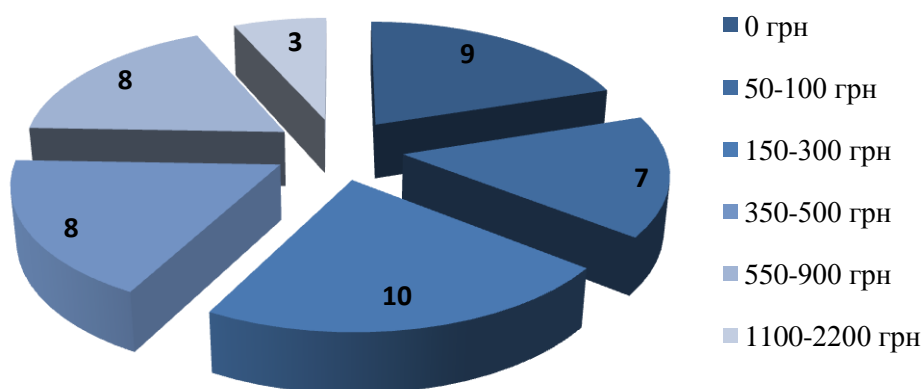

Рис. 10.4. Розподіл респонденток, які зверталися до лікарів за останні 12 місяців, відповідно до обсягу витрат на один візит до лікаря (осіб, за винятком пропущених)

Рис. 10.5. Розподіл відповідей ЖКС щодо обсягу витрат на візити до лікарів за рік (N=50, за винятком пропущених)

У цілому ж на лікарів протягом року найбільша частка опитаних витрачає до 500 грн. (див. рис. 10.6)

Рис. 10.6. Розподіл респонденток, які зверталися до лікарів за останні 12 місяців, відповідно до обсягу витрат на лікарів у цілому (осіб, N=48)

Жінки комерційного сексу не соромляться лікарів – лише 4 із 50 респонденток відповіли, що їм не зручно звертатися. Решта опитаних висловили здивування та у більшості випадків не розуміють чому має бути незручно (див. рис. 10.7).

- *«Чому мені має бути незручно – я ж така, як і решта людей, просто займаюся тим, що не подобається більшості» (19 років).*

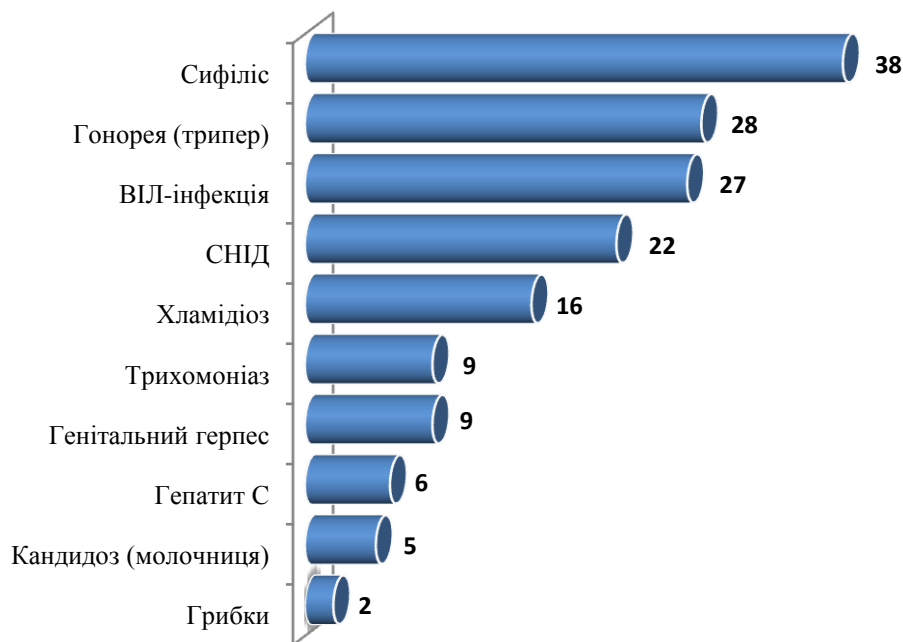
Рис. 10.7. Розподіл відповідей респонденток, які відповіли, що їм зручно звертатися до лікарів, на запитання «Чому зручно?» (N=46)

Більшість ЖКС (45 із 50) під час відвідування лікаря не повідомляють йому про те, що працюють у сфері надання секс-послуг. Розподіл відповідей на запитання «Чому не повідомляєте?» подано на рис. 10.8.

Рис. 10.8. Розподіл відповідей респонденток, які відповіли, що не повідомляють лікарям про свою приналежність до секс-бізнесу, на запитання «Чому ні?» (N=45)

Під час проведення опитування респондентки мали назвати хвороби, що передаються статевим шляхом (див. рис. 10.9). Найбільшу обізнаність, відповідно до кількості згадувань, опитані виявили щодо таких хвороб, як сифіліс, гонорея, ВІЛ-інфекція, СНІД та хламідіоз.

Рис. 10.9. Обізнаність ЖКС щодо хвороб, які передаються статевим шляхом (кількість згадувань, сума перевищує N)

Під час самооцінки ризику інфікування ВІЛ, більшість респонденток свідомі ризику інфікування ВІЛ (див. рис. 10.10): «так» відповіли 44 опитаних (троє з них уже інфіковані), а решта 6 ЖКС вважають, що для них такого ризику немає.

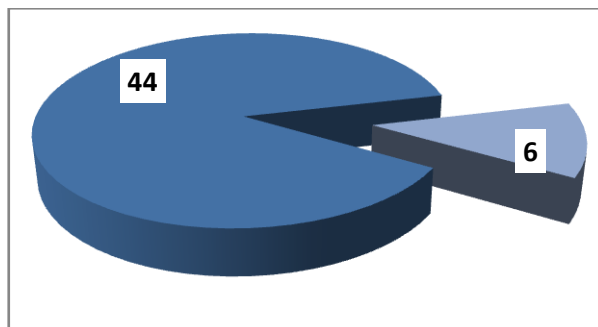
«Чи вважаєте Ви, що маєте ризик інфікуватися ВІЛ?»:

ТАК, тому що...

- ... багато партнерів, не впевнена у своїх клієнтах (17)
- ... іноді доводиться займатися сексом без презерватива (12)
- ... будь-хто може заразитися (6)
- ... у мене статус(3)

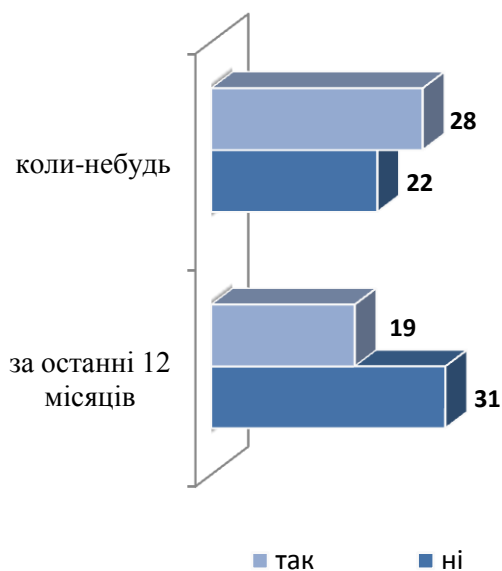
НІ, тому що...

- ... завжди використовую презерватив (4)

Рис. 10.10. Самооцінка ризику інфікування ВІЛ

Згідно з даними опитування, лише 28 опитаним із 50 вже доводилося робити тест на ВІЛ/СНІД (див. рис. 10.11). А протягом останнього року його проходили приблизно третина ЖКС (19 опитаних). Більшість із тих, хто проходив тестування, робили це в обласному СНІД.

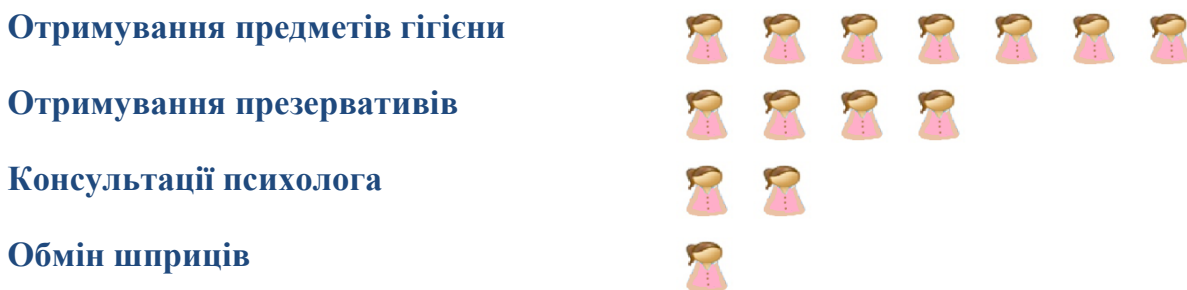

Рис. 10.11. Розподіл відповідей респонденток на запитання «Чи робили Ви тест на ВІЛ/СНІД?» (осіб)

11. ДОСТУП ДО ВІЛ-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПОСЛУГ

Лише 11 із 50 опитаних жінок засвідчили свою обізнаність щодо наявності в місті громадських організацій, котрі надають послуги жінкам комерційного сексу. Усі вони назвали організацію «Від серця до серця», 6 згадувань отримала "Всеукраїнська мережа ЛЖВ", 4 згадування – організація «Інсайт».

Загалом 9 респонденток відповіли, що зверталися за послугами до громадської організації. На рисунку 11.1 відображено кількість опитаних, які отримували певні види послуг. Серед таких послуг ЖКС найчастіше називали безкоштовне отримання предметів гігієни (7 респонденток вказали, що користувалися саме цією послугою).

Рис. 11.1. Кількість респонденток, які користувалися окремими видами послуг громадських організацій міста

Згідно з результатами опитування, 8 із 9 респонденток, які раніше звернулись до громадських організацій міста, продовжують і зараз користуватися їхніми послугами та цілком задоволені якістю їх надання. А 7 із 9 ЖКС вже замислювалися про можливість виступити в ролі аутрич-працівника/волонтера/соціального працівника громадської організації, щоб допомагати іншим дівчатам, які працюють у секс-бізнесі.

На запитання «Чи знаєте Ви інших дівчат у місті, які користуються послугами громадських організацій?», 10 опитаних відповіли «Так». У коментарях були названі ті ж самі організації, що й у відповідях на запитання про власний досвід звернення до ГО. Серед послуг, якими користуються інші ЖКС, згадувалися отримування предметів гігієни (6), отримування презервативів, безкоштовне лікування венеричних захворювань (2) та обмін шприців (1).

9 із 50 опитаних ЖКС сказали, що отримували пропозиції щодо послуг громадських організацій через інших дівчат або ж безпосередньо на точках пошуку клієнтів.

- *«Дівчатка розповідали, що можна безкоштовно отримати багато презервативів, які погодилася» (26 років).*

ЖКС міста загалом не висловили зацікавленості в отриманні будь-яких послуг від громадських організацій – таку відповідь отримано від 31 респондентки, а ще 8 опитаних відповіли, що не знають, чого б хотіли від ГО.

12. СТАВЛЕННЯ ЖКС ДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ СЕКС-БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

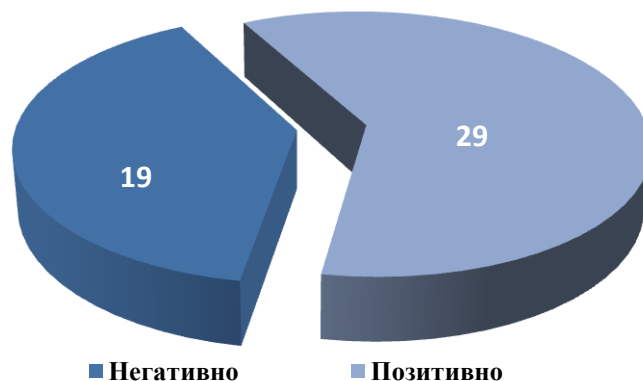
Більше половини опитаних ЖКС міста підтримують ідею легалізації секс-бізнесу в Україні (29 респонденток, див. рис. 12.1). Передусім, дівчата бачать перспективу отримання прав та соціальних гарантій нарівні із представниками інших професій, а також сподіваються на більшу захищеність:

- *«Можливо, зменшиться кількість людей, хворих на венеричні захворювання; багато жінок-ЖКС були б захищеними від побоїв сутенерів; багато є випадків, коли з дівчат знуцаються, б'ють їх, а іноді й вбивають» (25 років);*
- *«Ну тоді можна буде не боятись ні міліції, ні інших, і стаж можна буде заробляти» (22 роки);*
- *«Це буде вважатись офіційною роботою, а я хочу мати якусь соціальну захищеність».*

Проти узаконення секс-бізнесу висловилися дещо більше третини опитаних (19 респонденток). Вони остерігаються, передусім, зростання конкуренції, а також бояться, що про їх роботу в цій сфері стане відомо широкому колу людей, у тому числі і близьких.

- *«Чесно, не думала про це, але, з одного боку, – це непогано, бо можна не боятись міліції, та з іншого, – не дуже добре, бо всі, кому не лінь, будуть іти в цей бізнес» (32 роки).*
- *«Мені важко відповісти, не знаю, але, скоріше, негативно, бо не знаю, як би це було б організовано, не представляю, мені б не хотілось, щоб хтось знав, чим я заробляю на життя» (34 роки).*

«Як Ви ставитесь до тієї думки, що необхідно легалізувати секс-бізнес в Україні?»:

Негативно, тому що...

... зросте конкуренція, всі підуть працювати в цю сферу(10)

... всі дізнаються про те, чим я займаюсь (4)

... зменшиться заробіток, доведеться платити податки(3)

Позитивно, тому що...

... з'являться соціальні гарантії, це така ж робота, як інші (9)

... зросте фізична захищеність, перестануть знущатися (7)

... зменшиться захворюваність на венеричні хвороби(3)

... не треба буде боятися і платити міліції (3)

Рис. 12.1. Розподіл ЖКС за ставленням до легалізації секс-бізнесу в Україні (осіб)

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ

У дослідженні взяли участь ЖКС віком від 17 до 43 років, середній вік опитаних – 26 років. Переважну більшість складають дівчата віком 20–29 років. Залучення до надання комерційних послуг у Черкасах дає можливість жінкам мати дохід на рівні середньої заробітної плати в області – 2,7 тис. грн, що суттєво менше, ніж заробляють ЖКС в інших містах дослідження.

Більше половини учасниць опитування народилися в цьому місті, тобто є «корінними» мешканками Черкас, а 21 ЖКС народилися в іншій місцевості та переїхали до міста з метою навчання.

Третина опитаних (18) у дитинстві та підлітковому віці виховувались обома батьками, 19 ЖКС до 15 років перебували під опікою одного з батьків, а 10 ЖКС виховувались не в родинному колі (в інтернатному закладі, прийомній сім'ї або в сім'ї родичів).

Майже всі опитані розпочали сексуальні стосунки до набуття повноліття. 9 опитаних зазначили, що стали при цьому жертвами примусу, шістьох із них зґвалтували. Кожна п'ята дівчина відповіла, що перший секс був під час заходів, пов'язаних із вживанням алкоголю.

Дві третини залучені до секс-бізнесу подругами або знайомими. Основні причини залучення до надання сексуальних послуг – це пошук джерел існування, високий рівень оплати, відсутність можливостей працевлаштування в інших сферах. Саме розмір матеріальної винагороди є ключовим фактором позитивної оцінки. Негативні оцінки пов'язані із ризиком для життя, знущаннями та ризиком інфікування.

Відповіді ЖКС про те, як організовано секс-бізнес у місті, базуються на чутках та не дають підстав зробити компетентний висновок. На думку опитаних ЖКС, у Черкасах не існує єдиної організованої структури секс-бізнесу. Найбільша частка респонденток (19) зазначили про наявність у місті кількох організованих груп/структур, які займаються організацією секс-бізнесу. Також значна кількість опитаних (14) дотримуються думки про те, що кожна «точка»/група ЖКС працює незалежно від інших, загальної організації немає. П'ята частина не обізнані з цього питання. Опитані ЖКС пояснювали, що існують неофіційні домовленості між самим жінками, щоб не заважати працювати, та наголошували на необхідності домовлятися з працівниками

правоохоронних органів. На їхню думку, найвпливовішими організаціями/групами, що визначають ситуацію із секс-бізнесом у місті, є правоохоронні органи («кришують», керують, отримують свої відсотки) та кримінальні угруповання – про наявність такого впливу повідомили відповідно 39 та 21 з опитаних.

Найбільш поширеними типовими групами ЖКС у місті є трасові, індивідуалки, офісні, вокзальні. У місті також є групи ЖКС, які можна визначити як: квартирні, за викликом, салонні, елітні, вуличні та готельні.

Переважає більшість ЖКС міста самостійно встановлюють свій робочий графік (38 це вказали). Організація робочого графіка 12 ЖКС контролюється сутенером.

Менше третини(14) опитаних ЖКС повідомили, що їм доводиться здійснювати пошук клієнтів самостійно, для 18 ЖКС клієнтів знаходить сутенер, також поширеним є пасивний пошук – коли клієнт сам звертається за наданням сексуальних послуг (18 осіб). Як правило, ЖКС комбінують різні способи активного та пасивного пошуку. Основними каналами пошуку клієнтів є посередники (сутенери, таксисти, працівники розважальних закладів тощо) та самі клієнти. За коментарями респонденток, у місті і серед клієнтів ЖКС достатньо поширена така практика пошуку.

Типовими клієнтами є самотні чоловіки, бізнесмени, таксисти, студенти, іноземці, працівники правоохоронних органів, далекобійники, «бандити», військовослужбовці та звільнені з місць позбавлення волі. Загалом клієнтів характеризується віком від 17 років до 60, вище середнього та середнім статком. Половина опитаних ЖКС вказали, що за останні 12 місяців працівники правоохоронних органів були серед їхніх клієнтів. Їх частку оцінили менш як у 10% серед загалу клієнтів. Переважає більшість ЖКС має клієнтів, які звертаються до них неодноразово. Кількість різних клієнтів за добу коливається від 1 до 5 (середнє значення – 2,2), за місяць – від 2 до 150 (середня кількість – 27,2), за рік – сягає більше 300 клієнтів, а середнє оціночне за рік – 230 клієнтів.

Найвищим рівнем популярності серед клієнтів ЖКС в Черкасах користуються оральний та вагінальний секс, а більше третини вказали також анальний. Неприйнятними для найбільшої кількості опитаних є такі види сексуальних послуг, як садо-мазо, збочений (у т.ч. секс з дівчатами) (26 респонденток), а також анальний та груповий секс (відповідно 17 та 12 респонденток).

42 ЖКС вважають свою роботу в секс-бізнесі міста небезпечною, передусім, через її ризикованість, відсутність фізичної захищеності, можливість заразитися венеричними хворобами. Головну загрозу для жінок становлять їхні клієнти в цілому, зокрема нові клієнти. 5 ЖКС вказали, що джерелом відчуття небезпеки для них є представники правоохоронних органів. 24 із 50 опитаних ЖКС за час своєї роботи зазнавали примусу до надання сексуальних послуг, які є для них неприйнятними. Практично всі ЖКС повідомили, що у своїй практиці стикалися із випадками насильства під час надання сексуальних послуг. Питаннями особистої безпеки опікуються переважно самі представниці секс-бізнесу (мають при собі газовий балончик або пістолет, працюють тільки з перевіреними клієнтами, опікуються власним здоров'ям).

Протягом останнього року 14 із 50 респонденток затримувалися правоохоронцями за надання сексуальних послуг. І лише в 4 випадках було складено протокол, а 2 респондентки відповіли, що їм довелося побувати ще й у СІЗО. 15 жінок також зазначили, що платили представникам правоохоронних органів за те, щоб ті не притягали їх до відповідальності. Загалом дещо менше третини опитаних відповіли, що потерпали від насильства з боку правоохоронних органів. Головним чином – від морального/словесного та економічного видів насильства. Про випадки фізичного та сексуального насильства повідомили 7 та 6 ЖКС відповідно.

Для більшості ЖКС медичні послуги є доступними, значна частина піклується про стан здоров'я, достатньо обізнані щодо ІПСШ та досить регулярно відвідують лікарів. 44 з 50 ЖКС адекватно оцінюють ризик інфікування ВІЛ, 28 проходили тест на ВІЛ, у тому числі 19 – протягом останніх 12 місяців.

Обізнаність щодо діяльності громадських організацій та послуг, які вони надають, досить низька – лише 11 з 50 знають про ГО в місті. Досвід звернення до ГО зазначили 9 опитаних, 8 із них продовжують користуватися послугами ГО. ЖКС міста загалом не висловили зацікавленості в отриманні будь-яких послуг від громадських організацій – таку відповідь отримано від 31 респондентки, а ще 8 опитаних відповіли, що не знають, чого б хотіли від ГО.

Більше половини ЖКС (29 опитаних) міста підтримують ідею легалізації секс-бізнесу в Україні, а 19 – ні, оскільки остерігаються, передусім, зростання конкуренції, а також бояться, що про їх роботу в цій сфері стане відомо широкому колу людей, у тому числі і близьких.

КЛЮЧОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПРОГРАМ

1. У Черкасах доцільно продовжити дослідження з метою вивчення *ситуації із секс-бізнесом*. Для цього необхідно провести більш масштабне формативне дослідження із залученням до співпраці представників правоохоронних органів.
2. Зважаючи на ситуацію у місті, важливим компонентом у контексті протидії епідемії має стати *робота з працівниками правоохоронних органів*, зокрема з питань прав людини та ризиків ВІЛ-інфікування.
3. Зважаючи на вагомий сегмент ЖКС, які працюють індивідуально, необхідно докласти зусиль для розбудови мережевих технологій роботи з ЖКС з метою розширення доступу до цієї групи та *збільшення охоплення ЖКС профілактичними* послугами.
4. Окремим завданням є адвокація послуг для клієнтів громадських організацій, їх популяризація, формування мотивації серед ЖКС до користування наявними послугами.
5. Оскільки частина ЖКС працює під керівництвом сутенерів, для збільшення рівня охоплення ЖКС доцільно знаходити *контакти та співпрацювати з організаторами секс-бізнесу в місті* (сутенерами, мамочками, власниками «агентств», борделів та квартир, таксистами тощо), поширюючи через них інформацію щодо ВІЛ-сервісних організацій та послуг.
6. Громадським організаціям необхідно *включити до спектра послуг питання особистої безпеки ЖКС, формування навичок самозахисту, а також впроваджувати різні форми психологічної допомоги*, особливо тим ЖКС, які зазнали насильства.